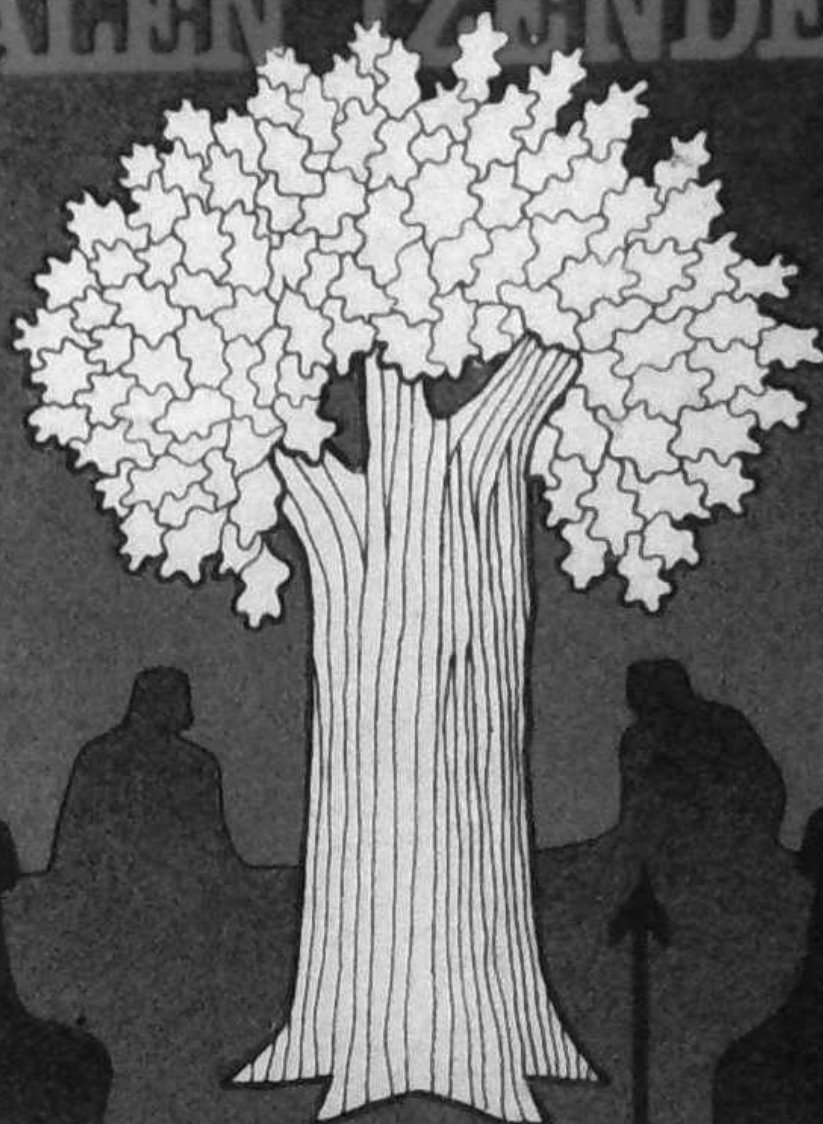

EUSKAL HERRIKO UDALEN IZENDEGIA

214
NOMENCLATOR
DE LOS
MUNICIPIOS DEL
PAIS VASCO

NOMENCLATURE
DES
COMMUNES DU
PAYS BASQUE

910.14

EUSKAL HERRIKO UDALEN IZENDEGIA

**NOMENCLATOR
DE LOS
MUNICIPIOS DEL
PAIS VASCO**

**NOMENCLATURE
DES
COMMUNES DU
PAYS BASQUE**

EVSKALTZAINDIA

Liburu honetan Euskal Herriko udal guztiak ageri dira, bere egungo izen ofizial erdaldunarekin, euskarazko jatorrarekin eta herritarrek nola deitzen diren adieraziz.

En este libro figura la relación de todos los municipios del País Vasco, con la denominación castellana o francesa de ambas Administraciones, la euskérica académica, así como los gentilicios de cada localidad.

Cette publication contient le rapport de toutes les Municipalités du Pays Basque, montrant la désignation de chacune d'elles, soit en castillan, soit en français, et fait état de la dénomination académique en basque qui correspond à chacune des localités ainsi qu'aux habitants correspondants.

LEVRAOUEG BREIZH

EUSKALTZAINDIA

Real Academia de la Lengua Vasca - Académie de la Langue Basque

© Jabegoa: EUSKALTZAINDIA
Arbieto, 3 - Bilbo-8
Lehen argitalpena 1979
Dep. Legal: BI-936-79
Inprimatzaillea: PRINTZEN
Part. Alzola, 2-4° Bilbo

HITZAURREA

Hona non duzun, irakurle, Euskaltzaindiaren aginduz prestatu berri dugun gure Herriko Udalen euskal izendegia. Hiri eta hiritarren euskal izenak biltzeko eta argitaratzeko sortua izan zen batzorde honen xedea zabalkiago mugatua zegoen lehenbizi hartan. Gero, ordea, ikusi da udal izenak premiazkoago genituela beste gainerako hiri, hirixka eta auzoenak baino, eta norrexegatik lotu gatzaizkio zerrenda laburrago horri jendaurrean lehen-bait-lehen ager dadin.

Zertarako behar dugun horrelako zerbait eta zertarako behar dugun hain presaka, egun hobe bihar baino, ez da gaitz ikusten. Euskaltzaindiak, eta ez Euskaltzaindiak bakarrik, ehundaka izan ditu deiak, honi edo hari euskaraz nola deritzan jakin nahiz. Hor dabilta, besteak beste, horrenbeste lurkarta, mapa edo lurtamu, eskualde eta hirien izenak euskaraz omen dakarzkitenak: zorigaitzez, haatik, euskaraz baldin badaude ere, ez datoz beti, ezta alderatzeko ere, itxura berean. Orobat gertatzen da, non gehiago non guttiago, liburu, aldizkari eta inolazko paperetan ere.

Euskara ofizialkidetasun bideetan abiatu baino lehen ere, eta luzaro gabe bide horietan barrena sartua beharko du izan gure hizkuntzak, jendea hasi da, nor bere kabuz, direlako izenen euskal ordainak leku askotan agerian ipintzen, lehen zeudenen aldamenean edo lehen zeudenen gainetik. Gero nekez desegingo direnak nork bere gisa egin baino lehen, beraz, egoki iruditu zaio Euskaltzaindiari gidaritza moduko zerbait bere herritarrei eskaintzea, izendapen kontuan guztiok, han eta hemen, bateratsu ibil gaitzen.

Erraz da kontatzen nola antolatu dugun aurrean duzun izen zerren-

da hau. Batzordekoon jakitea maiz eskas zelarik, besterengana ere jo dugu, Euskaltzaindian bertan eta Euskaltzainditik kanpora, laguntza bila: beheraxeago aurki dezakezu zorrik nabarmenen aitorra. Halaz guztiz, eginbidea eta erantzunbeharra gure-gureak izanik, egin-ahalak egin ditugu euskal izen horiei dagozkien lekukotasunak oro biltzen eta ikertzen, nahiz ahozko diren nahiz izkribuzko. Argibideren bat edo beste -nola nahi ere, ez gehiagi- itzuri bazaigu ere, ez da inoiz izan geureak eta bost egin ez ditugulako bilaketan.

Hemen ezin azal ditzakegu froga eta lekuko horiek banan-banan. Nolanahi ere den, hor geldituko dira sailkatuak eta gordeak, Euskaltzaindira argitasun eske joko balu ere norbaitek. Ez dira, sinets ezazu, abuntun eta arrapazka jasoak eta hautatuak hemen aurki daitezkeen deiturak.

Esanik dago horrenbestez ez dela gurea batze lan hutsa izan: hauta lana zetorren jasotze lanaren ondoan, bestea baino gaitzagoa, balia gintezkeen erizpideak erraz lerratzten baitira baten edo besteren gogora eta gustora. Euskal eta erdal etorkiko izenak (eta euskarazkoak, inoiz edo behin, asmatuxeak), zaharrak eta berriak, paperetako uzta eta aho hizkeratik hartua, dotore eta herrikoiegiak, eta abar. Hitz bitan baizik ez ditugu hemen azalduko batera zein bestera hainbeste aldiz zalan-tzan jarri gaituzten arrazoiak. Hitz bi horiek, ordea, beharrezko gerta daitezke.

Euskara osoaren legeen arabera eratuak dauden izenak onartu ditugu. *Zestoa* eta honen antzekoak, esate baterako, Euskal Herri osoan galdu baita antzinako *n* bat holako ingurunean suertatzen zenean. Zergatik ez, orduan, galda daiteke, *Zestoa*, orain esaten ez dena, sartu bai, eta esaten den *Zestua* ez?. Gure hizkuntzaren lege eta erregelen ondorio zuzena ez ote da, hain zuzen, azkeneko hau?.

Ez dugu uste, hona garbi esan, hizkuntzaren erregelen ekoizpena denik *Zestua*, zenbait eskualdetako hizkerarena baizik. Hots, *besua* esaten den tokietan ere *besoa* idatzi ohi da, *beso bat*, *beso luzea du*, etc., direla medio garbi ikusten delako *besua*-ren azpian datzana, orain esan ohi den bezala, *beso + a* dela. *Zestoa* da orobat *Zestua*-ren oinarria, erregela horren bitartez *Zestua* bihurtzen dena.

Behin bakarrik, eta Erronkariko izenekin ari ginela, saihestu gara erabateko erizpide horretarik. Bistan da, euskararen legeei bagagozkie, bai halaber inguruetan (Zaraitzun, esate baterako, ez Erronkarin bertan) erabiltzen diren formak gogoan badauzkagu, beste itxura batean agertu behar zuela izen batek baino gehiagok: *Errongari* lehen-lehenik eta *Bidangoze* gero, hartu ditugun *Erronkari* eta *Bidankoze*-ren ordez.

Baina hango euskalkiak (xuberoerarekin batera) duen nortasun bereziaren ezaugarri bezala, bertako usuarioari amore ematea egokiago irudititu zaigu.

Deklinabidearen gora-beherak aurreraxeago agertzen dira zertxobait. Hemen ez da aipatu baizik egingo, bada, artikulua dela eta ez dela, zenbait izenen artean sortzen den bereizkuntza: *Urretxun* eta *Urretxuko*, nahiz gaztelaniaz (oraintsu arte, bederen) *Urrechua* esan, baina *Erreterria* eta *Erreterriako*, berezko duen -a hori beti josirik daramala eta, garai batean behinik-behin, *Deustua*, *Deustuan*, baina *Deustuko*, erdaraz (oraingo erdaraz) *Deusto* izan arren, -a horren jokoa artikulua mugatzailearena berbera delako. Horrelatsu, izen propioetarik kanpo, esaten da *buru-a*, *buru-a-n*, baina *buru-ko*, -a-rik gabe.

Izen zahar, berri eta berriagoekin ere izan dugu auzi latza. *Erreterria* izan da betidanik, zenbait erregela berri gora-behera, Gipuzkoako hiriarenaz gainera, Bizkaiko bi auzoren izena. *Erreterri* sortu zuten gero, ordez, XXqn. mende honetan bertan, izenak, zaharragoa izan balitz, izan zukeen itxuran aldaturik: *han + ko*, Erronkari - Zuberotan izan ezik, *hango* bihurtu den gisan, alegia. Bazegoen, gainera, hirugarren izena (*Arrasate* edo *Soraluze*-ren antzekoa), Alfonso XIgarrinak Oartzunen kaltetan *Villanueva de Oiarso* izenez sortu nahi zuen hiriaren jaio-lekuarena: *Orereta*.

Holakoetan, eta holakoak ez dira urri hazi gure artean, ezker-eskuin jokatu behar izan dugu, ez baikenuen zimentarririk aski erabateko erabaki funtsezkorik hartzeko. Kasuz-kasu eta izenez-izen aztertu ditugu eta maiz aski, bakar bat hautetsi beharrean, bi edo utzi ditugu paperean. Aukera, horrelakoetan, besteren esku dago, ez gure irispideetan.

Beste zenbaitetan, berriz, erdal izen arruntak soil-soilik ez ematearren, euskal ordainak edo sortu dira: hobeki esan, bestetatik, euskal lurretik, hartu dira eta erdal herrian txertatu. Honelakoek, haatik, bada-ramate beti izartxo baten bereizgarria ezker-aldean. Bazen horietan erdarazkoa huts-hutsik edota euskarazkoa bakarrik nahi zuenik. Erdi alderuntz jo dugu gehienbat, bata eta bestea zerrendan, baina ordenaz bata bestearen hurren, gelditzen direlarik.

Gidari gisa, lehen esan bezala, bide-erakusle bezala edo, agertu gaitzaizkizue. Bideren bat eskaini nahi genuke, egungo eguneko premiei erantzunaz. Ez da gure listan duda egin edo uki ezin daitekeen punturik. Euskal herriak onartu -nahiz arbuaitu- beharko ditu izenok, eta hiri eta eskualde bakoitzak berari dagokiona aurren-aurrenik. Onar, alda edo arbuia daitekeena, hauxe da gure eskaririk gartsuena, ez dadila

behintzat itsumustuaren beroaldian onartua, aldatua edo arbuatua izan. Euskal leku izenak euskaldun guztion aberastasun eta aberasgarri baitira, ez herri bakoitzeko herritarren ondasun soil.

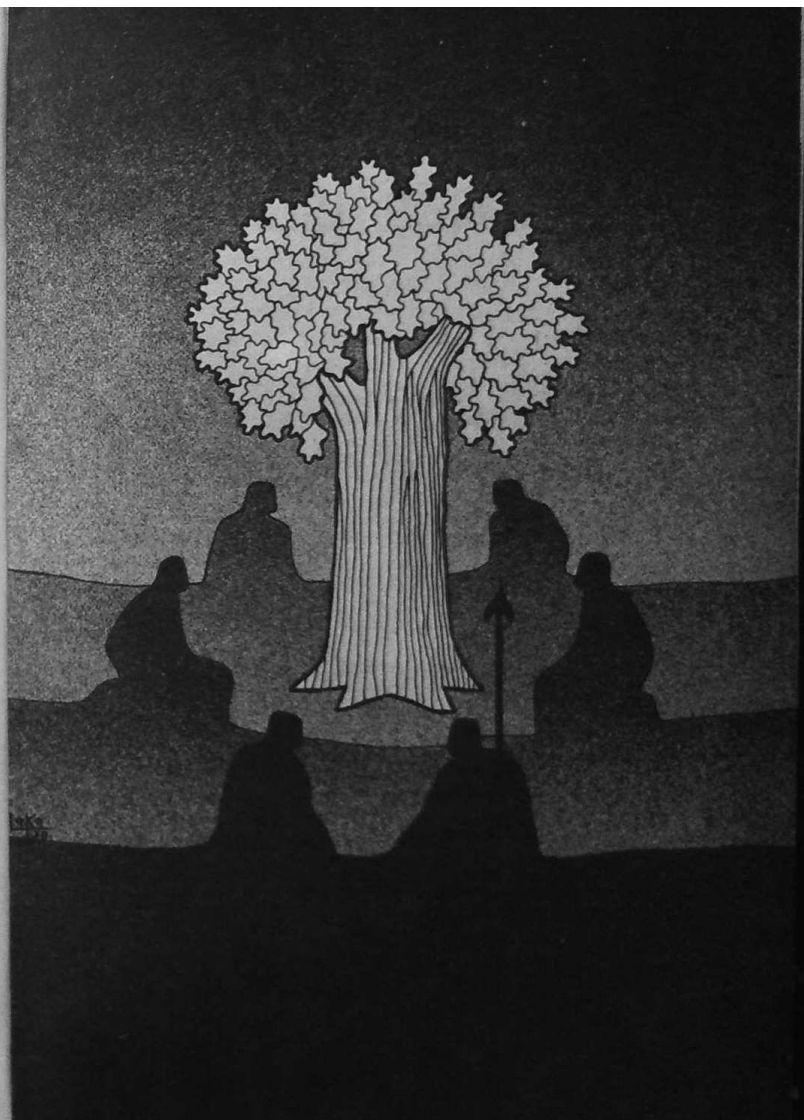
Azkeneko hitza, noski, herriak izango du, eta mintzatuko zaigu hon-taz eta hartaz ezin bestean izango ditugun herri agintarien bitartez. Eta nabari da udal izenen auzian ez dugula gorengo mailako aginte beharrik. Horrelako erabakiak -izanari baino izenari estuago lotuak-hartzeko aski baita aginte eta eskurik xumeena ere.

*Koldo Mitxelena
Batzorde Burua
Gasteiz, 1979*

ARGIBIDE OHARRAK

- = jartzen denean izen berberaren bi bertsio balio berezkoak direla adierazteko da, adibidez: Legutio = Bilerle, Plentzia = Gaminiz, Soraluze = Plaentzia, Piedramillera = Miliarri. Berdin gentilizioetan ere.
- = herritarrenean jartzeak ere gauza berbera adierazten du. Batez ere Bizkaiko Arratia eta Uribe eskualdeetako gentilizioetaz bikoiztasun bat gertatzen da, herrietan bizi bizirik dirauena, bat, eta, herbestekoek erabiltzen dutena, bestea. Biak jarri dira, baina lekukoari lehentasuna emanik.
- honek herri bik udal bakarra osotzen dutela adierazten du, biak maiuskulaz daudenean. adibidez: *Gamiz-Fika, Ezkio-Itsaso, Biurrun-Olkoz, Urrüstoi-Larrabile.*
- + a deklinatu egiten dela adierazteko da, beraz, inesiboan artikulua hartzen duela. Adibidez: Iruñea, Iruñean, Iruñera, Iruñetik, Iruñeko; Bizkaia, Bizkaian, Bizkaira, Bizkaitik, Bizkaiko. Era berean, Azkoitia, Azpeitia, Zigoitia, Ermua, Mañaria, Basaburua, etab. Nahiz udal-izenak ez izan, beste zenbait izen: Pausua, Deustua.
- (Leintz-) Euskal Herrian izen bat baino gehiago izen berekoak daudela adierazteko da. Euskaldun batek (*Markin-*) *Etxebarri* esaten du, *Markina* merindadekoa *Uribekoaz* bereizteko, baina bereiztu behar denean bakarrik, herrian bertan *Etxebarri* esango du. Adibideak: (Leintz-) Gatzaga, (Lapurdi-) Getaria.
- ? izena bera zalantzarikoa dela adierazteko da. *Bidagoian* esate baterako, oker asmatua dela Batzordearen ustez, edo historiari begiratu gabe, kasu horretan *Saiatz* bait zegoen.
- ibar *Antzibar, Elortzibar, Erroibar, Goñibar, Untzitibar, Ollaran* kasuetan, Arce (valle), Elorz (id), Erro (id), Goñi (id), Unciti (id), Ollo (id), adierazten dute eta ez *Artzi, Elortze, Erro, Goñi, Untziti* edo *Ollo*, ibar edo haran bereko herririkak. *Udal-ibarrak* beraz, *valle-municipios* direlakoak.
- * izen asmatu edo neologismoa adierazteko, adib. *Sukarriet*.
- izen bat galbidean dagoela adierazteko, adib. *Berorize*.

- B Abadiano -B zerrenda orokorrean -B fonema hau agertzean, zera adierazi nahi du, hots, *Abadiano -B*, Bizkaiko Udal bat dela; *Abaigar -N*, Nafarroakoa; *Abalcisqueta -G*, Gipuzkoakoa; *Ahetze -L*, Lapurdikoa; *Aicirits -NB*, Nafarroa Beherekoa; *Ainharp -Z*, Zuberoakoa; *Alegria -A*, Arabakoa.

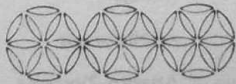

EUSKAL HERRIKO UDALEN IZENDEGIA

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Denominación oficial actual	Nombre vasco	Gentilicio
Dénomination officielle actuelle	Nom basque	Gentilice
1.- Abadiano -B	Abadino	abadinar
2.- Abaigar -N	Abaigar	abaigartar
3.- Abalcisqueta -G	Abaltzisketa	abaltzisketar
4.- Abanto y Ciervana -B	Abanto-Zierbena	abantar, zierbenar
5.- Abarzuza -N	Abartzuza	abartzuzar
6.- Abaurrea Alta -N	Abaurregaina -a	abaurtar
7.- Abaurrea Baja -N	Abaurrepea -a	abaurtar
8.- Aberin -N	Aberin	aberindar
9.- Ablitas -N	Ablitas	ablitastar
10.- Adios -N	Adioz	adioztar
11.- Aduna -G	Aduna	adunar
12.- Aúgilar de Codes -N	Agilar = Arranotegi*	agilartar = arranotegitar*

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

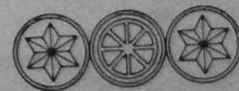
13.- Ahaxe-Alciette-Basçassan -NB	Ahatsa-Altzieta-Bazkazane	ahastar-altzietar-bazkazandar
14.- Ahetze -L	Ahetze	ahetzar
15.- Aibar -N	Oibarre	oibartar
16.- Aicirits -NB	Aiziritze	aiziriztar
17.- Aincille -NB	Aintzila	aintzildar
18.- Ainharp -Z	Aiñharbe	aiñharbiar
19.- Ainhice-Mongelos -NB	Ainhize-Monjolose	ainhiztar-monjolostar
20.- Ainhoa -L	Ainhoa	ainhoar

21.- Aizarnazabal -G	Aizarnazabal	aizarnazabaldar
22.- Albiztur -G	Albiztur	albizturtar
23.- Alçay-Alçabehty-Sunharrete -Z	Altzai-Altzabeheti-Zunharreta	altzaiar-altzabehetiar-zunharretar
24.- Aldudes (Les) -NB	Aldude	aldudar
25.- Alegria -A	Dulantzi	dulantziar
26.- Alegria de Oria -G	Alegia	alegiar
27.- Alos-Sibas-Abense -Z	Aloze-Ziboze-Omize-gañia	aloztar-ziboztar-omiztar

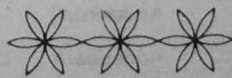
GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

28.- Alquiza -G	Alkiza	alkizar
29.- Alsasua -N	Altsasu	altsasuar
30.- Alzo -G	Altzo	altzotar
31.- Allin -N	Allin	allindar
32.- Allo -N	Allo	alloar
33.- Amendeuix-Oneix -NB	Amenduze - Unaso	amenduztar - unastar
34.- Amescosa Baja -N	Amezkoa-behekoa	amezkoar
35.- Amezqueta -G	Amezqueta	amezketar
36.- Amorebieta-Echano -B	Zornotza	zornotzar
37.- Amoroto -B	Amoroto	amorotar
38.- Amorots-Succos -NB	Amorotze-Zokotze	amoroztar - zokhoztar
39.- Amurrio -A	Amurrio	amurriar
40.- Ancin -N	Antzin	antzindar

41.- Andoain -G	Andoain	andoaindar
42.- Andosilla -N	Andosilla	andosillar
43.- Anglet -L	Angelu	angeluar
44.- Anhauz -NB	Anhauze	anhauztar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
45.- Anoeta -G	Anoeta	anoetar
46.- Ansoain -N	Antsoain	antsoaindar
47.- Anue -N	Anue	anuetar
48.- Anzuola -G	Antzuola	antzuolar
49.- Añorbe -N	Añorbe	añorbear
50.- Aoiz -N	Agoitz	agoiztar = Agoizko
51.- Aracaldo -B	Arakaldo	arakaldar
52.- Araiz -N	Araitz	araitzar
53.- Arama -G	Arama	aramar
54.- Aramayona -A	Aramaio	aramaiar, aramai (o) ar
55.- Arancou -NB	Erango	erangoar
56.- Aranarache -N	Aranaratxe	aranaratxear
57.- Aranaz -N	Arantza	arantzar
58.- Aranguren -N	Aranguren	arangurendar
59.- Arano -N	Arano	aranoar
60.- Aránzazu -B	(Arrati-) Arantzazu	arantzazuar

61.- Araquil -N	Arakil	arakildar
-----------------	--------	-----------

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
62.- Aras -N	Aras	arastar
63.- Arbacegui y Guerricaiz -B	Munitibar	munitibartar
64.- Arberats-Sillegue -NB	Arberatze-Zilhekoa	arberaztar-zilhekoar
65.- Arbizu -N	Arbizu	arbizuar
66.- Arbonne -L	Arbona	arbonar
67.- Arbouet-Sussaute -NB	Arboti-Zohota	arbotiar-zohotar
68.- Arcangues -L	Arrangoitze	arrangoiztar
69.- Arce -N	Artzibar	artzibartar
70.- Arceniega -A	Artziniega	artziniegar
71.- Arcetales -B	Artzetales	artzetalestar
72.- Arcos (Los) -N	Losarkos = Urantzia	urantziar
73.- Arechavaleta -G	Aretxabaleta	aretxabaletar
74.- Arellano -N	Arellano	arellanoar
75.- Areso -N	Areso	aresoar
76.- Arguedas -N	Argetas	argetastar
77.- Arhansus -NB	Arhantsusi	arhantsusar
78.- Aria -N	Aria	ariatar
79.- Arive -N	Aribe	aribetar
80.- Armañanzas -N	Armañanzas	armañanzastar - armañantzastar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

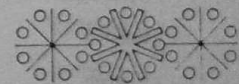
81.- Armendarits -NB	Armendaritze	Armendariztar
82.- Armiñón -A	Aramiñon	aramiñondar
83.- Arneguy -NB	Arnegi	arnegitar
84.- Aroue-Ithorrots-Olhaiby -Z	Arüe - Ithorrotze-Olhaibi	arüetar - ithorrotzar olhaibitar
85.- Arrancudiaga -B	Arrankudiaga	arrankudiagar
86.- Arrast-Larrebieu -Z	Ürrüxtoi-Larrabile	ürrüxtoitar-larrabiltar
87.- Arraute-Charritte -NB	Arruta-Sarrikota-Amikuze	arrutar-sarrikotar

88.- Arrazua-Ubarrundia -A	Arratzu-Ubarrundia	arratzuar-ubarrundiar
89.- Arrieta -B	Arrieta	arrietar
90.- Arrigorriaga -B	Arrigorriaga	arrigorriagar
91.- Arroniz -N	Arroniz	arroniztar
92.- Arruazu -N	Arruazu	arruazuar
93.- Artajona -N	Artaxona	artaxonar
94.- Artazu -N	Artazu	artazuar
95.- Ascain -L	Azkaine	azkaindar
96.- Ascarat -NB	Azkarate	azkaratiar
97.- Asparrena -A	Asparren	asparrendar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

98.- Asteasu -G	Asteasu	asteasuar
99.- Ataun -G	Ataun	ataundar
100.- Atez -N	Atez	ateztar
101.- Aussurucq -Z	Altzürükü	altzürükütar
102.- Aya -G	Aia	aiar
103.- Ayala -A	Aiara	aiarar
104.- Ayegui -N	Aiegi	aiegiar
105.- Ayherre -NB	Aiherra	aihertar
106.- Azagra -N	Azagra	azagrar
107.- Azcoitia -G	Azkoitia -a	azkoitiar

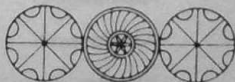
108.- Azpeitia -G	Azpeitia -a	azpeitiar
109.- Azuelo -N	Azuelo	azueloar
110.- Bacaicoa -N	Bakaiku	bakaikuar
111.- Banca -NB	Banka	bankar
112.- Baños de Ebro -A	Baños = Mainueta*	bañostar = mainuetar*
113.- Baquio -B	Bakio	bakiotar
114.- Baracaldo -B	Barakaldo	barakaldar

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

115.- Barasoain -N	Barasoain	barasoaindar
116.- Barbarin -N	Barbarin	barbarindar
117.- Barcus -Z	Barkoxe	barkoxtar
118.- Bardos -L	Bardoze	bardoztar
119.- Bargota -N	Bargota	bargotar
120.- Barillas -N	Barillas	barillastar
121.- Barrica -B	Barrika	barrikoztar = barrikar
122.- Barrundia -A	Barrundia	barrundiar
123.- Basaburua Mayor -N	Basaburua -a	basaburuar
124.- Basauri -B	Basauri	basauriar
125.- Bassussarry -L	Basusarri	basusartar
126.- Bayonne -L	Baiona	baiones
127.- Baztan -N	Baztan	baztandar

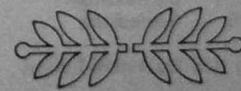
128.- Beasain -G	Beasain	beasaindar
129.- Beguios -NB	Behauze	behauztar
130.- Behasque-Lapiste -NB	Behaskane-Laphiz-keta	behaskandar-laphiz-ketar
131.- Behorleguy -NB	Behorlegi	behorlegitar

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

132.- Beire -N	Beire	beiretar
133.- Beizama -G	Beizama	beizamar
134.- Belascoain -N	Belaskoain	belaskoaindar
135.- Belaunza -G	Belauntza	belauntzar
136.- Berango -B	Berango	berangoztar = berangar
137.- Berantevilla -A	Beranturi	beranturiar
138.- Berastegui -G	Berastegi	berastegiar
139.- Berbinzana -N	Berbintzana	berbintzandar
140.- Bergoüey-Vielleneuve -NB	Burgue-Erreiti	burguetar-erreitiar
141.- Bermeo -B	Bermeo	bermeotar
142.- Bernedo -A	Bernedo	bernedar
143.- Berriz -B	Berriz	berriztar
144.- Berrobi -G	Berrobi	berrobotar
145.- Berrogain-Laruns -Z	Berrogañe-Lahüntze	berrogaintar-lahüntzar
146.- Bertiz-Arna -N	Bertizarana	bertizarandar
147.- Betelu -N	Betelu	beteluar
148.- Beyrie-sur-Joyeuse -NB	Mithiriña	mithiriñdar

GAURKO IZEN OFIZIALA
EUSKAL IZENA
HERRITARRENA

149.- Biarritz -L	Miarritze	miarriztar
150.- Bidache -NB	Bidaxune	bidaxundar
151.- Bidarray -NB	Bidarrai	bidarraitar
152.- Bidart -L	Bidarte	bidartar
153.- Bidegoyan -G	Bidegoian ? (Saiatz)	bidaniar, goiaztar
154.- Bilbao -B	Bilbo	bilbotar
155.- Biriadou -L	Biriatu	biriatuar
156.- Biurun-Olcoz -N	Biurun-Olkoz	biurrundar-olkoztar
157.- Bonloc -L	Lekuine	lekuindar
158.- Boucau -L	Bokale	bokales
159.- Briscous -L	Beskoitze	beskoiztar
160.- Bunus -NB	Bunuze	bunuztar
161.- Buñuel -N	Buñuel	buñueldar
162.- Burguete -N	Auritz	auriztar
163.- Burgui -N	Burji	burgiar
164.- Burlada -N	Burlata	burlatar
165.- Bussunarits - Sarrasquette -NB	Duzunaritze - Sarrasketa	duzunariztar-sarrasketar
166.- Bustince-Iriberry -NB	Buztintze-Iriberry	buztintziar-iribertar
167.- Busto (El) -N	Busto	bustoar
168.- Busturia -B	Busturia -a	busturiar

GAURKO IZEN OFIZIALA
EUSKAL IZENA
HERRITARRENA

169.- Cabanillas -N	Kabanillas = Kapanaga*	kabanillastar = kapanagar*
170.- Cabredo -N	Kabredo = Ahuntze-gi*	kabredoar = ahuntzegitar*
171.- Cadreita -N	Kadereita	kadereitar
172.- Cambo-les-Bains -L	Kanbo	kanboar
173.- Came -NB	Akamarre	akamartar
174.- Camou-Cihigue -Z	Gamere-Zihiga	gamerear-zihigar
175.- Camou-Mixe-Suhast -NB	Gamue-Zohazti	gamuar-zohaztiar
176.- Campezo -A	Kanpezu	kanpezuar
177.- Caparroso -N	Kaparroso	kaparrosoar

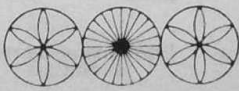
178.- Carcar -N	Karkar = Karakarre	karkartar = karakarretar
179.- Carcastillo -N	Zarrakaztelu	zarrakazteluar
180.- Çaro -NB	Zaro	zaroar
181.- Carranza -B	Karrantza	karrantzar
182.- Cascante -N	Kaskante	kaskantar
183.- Caseda -N	Kaseda	kasedar

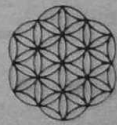
GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

184.- Castejón -N	Kastejon	kastejondar
185.- Castillo y Elejabeitia -B	(Arrati-) Arteaga	arteagaztar = arteagar
186.- Castillo Nuevo -N	Gazteluberri	gazteluberriar
187.- Ceanuri -B	Zeanuri	zeanuriztar = zeanuritar
188.- Ceberio -B	Zeberio	zeberioztar = zeberiar
189.- Cegama -G	Zegama	zegamar
190.- Cerain -G	Zerain	zeraindar
191.- Cestona -G	Zestoa	zestoar
192.- Ciboure -L	Ziburu	ziburutar
193.- Cigoitia -A	Zigoitia -a	zigoitiar
194.- Cintruenigo -N	Zentroniko	zentronikoar
195.- Ciordia -N	Ziordi	ziordiar
196.- Cirauqui -N	Zirauki	ziraukiar
		
197.- Ciriza -N	Ziritza	ziritzar
198.- Cizur -N	Zizur	zizurtar
199.- Cizurquil -G	Zizurkil	zizurkildar
200.- Corella -N	Korella	korellar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

201.- Cortes -N	Kortes	kortestar
202.- Cripan -A	Kripan	kripandar
203.- Cuartango -A	Koartango	koartangar
204.- Charritte-de Bas -Z	Sarrikota-pia	sarrikotar
205.- Cheraute -Z	Sohüta	sohütar
206.- Deva -G	Deba	debar
207.- Desojo -N	Desoio	desoiar
208.- Dicastillo -N	Deikaztelu	deikazteluar
209.- Dima -B	Dima	dimoztar = dimar
210.- Domezain-Berrautte -Z	Domintxine-Berrueta	domintxindar-berruetar
211.- Donamaria -N	Donamaria	donamariar
212.- Durango -B	Durango	durangar
213.- Ea -B	Ea	eatar
214.- Echalar -N	Etxalar	etxalartar
215.- Echarri -N	(Etxauri-)Etxarri	etxarriar
216.- Echarri Aranaz -N	Etxarri-Aranatz	etxarriar
217.- Echaui -N	Etxauri	etxauriar
218.- Echebarri -B	(Uribe-) Etxebarri	etxebarritar
219.- Echevarria -B	(Markin-) Etxebarri	etxebarritar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
220.- Egües -N	Egues	eguestar
221.- Eibar -G	Eibar	eibartar
222.- Elanchove -B	Elantxobe	elantxobetar
223.- Elburgo -A	Burgelu	burgeluar
224.- Elciego -A	Eltziego	eltziegar
225.- Elduayen -G	Elduain	elduaindar
226.- Elgoibar -G	Elgoibar	elgoibartar
227.- Elgorriaga -N	Elgorriaga	elgorriagar
228.- Elgueta -G	Elgeta	elgetar
		
229.- Elorrio -B	Elorrio	elorriar
230.- Elorz -N	Elortzibar	elortzibartar
231.- Elvillar -A	Bilar	bilartar
232.- Eneriz -N	Eneritz	eneriztar
233.- Erasun -N	Erasun	erasundar
234.- Ereño -B	Ereño	ereñar
235.- Ergoyena -N	Ergoien	ergoiendar = ergonda
236.- Ermua -B	Ermua -a	ermuar
237.- Erro -N	Erroibar	erroibartar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
238.- Escaroz -N	Ezkaroze	ezkaroztar
239.- Escoriaza -G	Eskoriatza	eskoriatzar
240.- Eslava -N	Eslaba	eslabar
241.- Esparza -N	Espartza	espartzar
242.- Espelette -L	Ezpeleta	ezpeletar
243.- Espes-Undurein -Z	Ezpeize-Ündüreife	ezpeiztar-ündüreintar
244.- Espronceda -N	Esprontzeda	esprontzedar
245.- Esquiule -Z	Eskiula	eskiulatar
246.- Estella -N	Lizarra	lizarratar
247.- Esterençuby -NB	Ezterenzubi	ezterenzubitar
248.- Esteribar -N	Esteribar	esteribartar
		
249.- Etayo -N	Etaiu	etaiuar
250.- Etcharry -Z	(Zuberoa-) Etxarri	etxarriar
251.- Etchebar -Z	Etxebarre	etxebartar
252.- Eulate -N	Eulate	eulatear
253.- Ezcabarte -N	Ezkabarte	ezkabartear

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

254.- Ezkurra -N	Ezkurra	ezkurrar
255.- Ezprogui -N	Ezporogi	ezporogiar
256.- Ezquioga-Ichaso-G	Ezkio-Itsaso	ezkiotar-itsasoar
257.- Falces -N	Faltzes	faltzestar
258.- Fitero -N	Fitero	fiteroar
259.- Fontellas -N	Fontellas	fontellastar
260.- Fruniz -B	Fruiz	fruihtar
261.- Fuenterrabia -G	Hondarribia -a	hondarribiar
262.- Funes -N	Funes	funestar
263.- Fustiñana -N	Fustiñana	fustiñanar

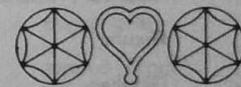
264.- Gabat -NB	Gabadi	gabadiar
265.- Gainza -G	Gaintza	gaintzar
266.- Galar -N	Galar	galartar
267.- Galdácano -B	Galdakao	galdakoztar = galdakar
268.- Galdames -B	Galdames	galdamestar
269.- Gallipienzo -N	Galipentzu	galipentzar
270.- Gallues -N	Galoze	galoztar

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

271.- Gamarthe -NB	Gamarte	gamartiar
272.- Gamiz-Fica -B	Gamiz-Fika	gamiztar-fikar
273.- Garay -B	Garai	garaitar
274.- Garayoa -N	Garaioa	garaioar
275.- Garde -N	Garde	gardar
276.- Garindein -Z	Garindañe	garindaintar
277.- Garinoain -N	Garinoain	garinoaindar
278.- Garralda -N	Garralda	garraldar

279.- Garris -BN	Garruze	garruztar
280.- Gatica -B	Gatika	gatar
281.- Gauteguiz de Arteaga -B	(Gautegiz-) Arteaga	arteagar
282.- Gaviria -G	Gabiria	gabiriar
283.- Genevilla -N	Uxanuri	uxanuriar
284.- Gestas -Z	Jestaze	jestaztar
285.- Goizueta -N	Goizueta	goizuetar
286.- Goñi -N	Goñibar	goñibartar
287.- Gordejuela -B	Gordoxola	gordoxolar
288.- Gorniz -B	Gorniz	gorniztar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
289.- Gotein-Libarrenx -Z	Gotañe-Irabarne	gotaintar-irabarnetar
290.- Guecho -B	Getxo	getxoztar = getxotar
291.- Güeñes -B	Guenes	guenestar
292.- Guernica y Luno -B	Gernika-Lumo	gernikar = lumotar
293.- Güesa -N	Gorza	gorztar
294.- Guesalaz -N	Gesalaz	gesalaztar
295.- Guetaria -G	(Gipuzkoa-) Getaria	getariar
296.- Guethary -L	(Lapurdi-) Getaria	getariar
297.- Guinche -L	Gixune	gixundar
298.- Guirguillano -N	Girgillano	girgillanoar

299.- Guizaburuaga -B	Gizaburuaga	gizaburuagar
300.- Halsou -L	Haltsu	haltsuiar
301.- Hasparren -L	Hazparne	hazpandar
302.- Haux -Z	Hauze	hautzar
303.- Helette -NB	Heleta	heletar
304.- Hendaye -L	Hendaia	hendaiar
305.- Hernani -G	Hernani	hernaniar
306.- Hernialde -G	Hernialde	hernialdetar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
307.- Hopital Saint Blaise (L') -Z	Ospitale-Pia	ospitales
308.- Hosta -NB	Hozta	hoztar
309.- Huarte -N	Uharte	uhartear
310.- Huarte Araquil -N	Uharte-Arakil	uhartear
311.- Ibargoiti -N	Ibargoiti	ibargoitiar
312.- Ibarolle -NB	Ibarla	ibarlariar
313.- Ibarra -G	Ibarra	ibartar
314.- Ibarrangelua -B	Ibarrangelu	ibarrangelutar
315.- Idaux-Mendy -Z	Idauze-Mendi	idauztar-mendiar
316.- Idiazabal -G	Idiazabal	idiazabaldar
317.- Iguzquiza -N	Iguzkitza	iguzkitzar
318.- Iholdy -NB	Iholdi	iholdiar
319.- Ilharre -NB	Ilharre	ilhartar
320.- Imoz -N	Imotz	imoztar
321.- Irañeta -N	Irañeta	irañetiar
322.- Irissarry -NB	Irisarri	irisartar
323.- Irouléguy -NB	Irulegi	irulegitar
324.- Iruerrieta -G	Iruerrieta?	iruerrietar?
325.- Irún -G	Irun	irundar
326.- Iruña de Oca -A	(Oka-) Iruña	iruindar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

327.- Irura -G	Irura	irurar
328.- Iruraiz-Gauna -A	Iruraitz-Gauna	iruraitzar-gaunar
329.- Isaba -N	Izaba	izabar
330.- Isasondo -G	Itsasondo	itsasondoar
331.- Ispaster -B	Ipazter	ipaztertar
332.- Ispoure -NB	Izpura	izpurar
333.- Ituren -N	Ituren	iturendar
334.- Isturits -NB	Isturitze	isturiztar
335.- Iturmendi -N	Iturmendi	iturmendiar
336.- Itxassou -L	Itsasu	itsasuiar
337.- Iza -N	Itza	itzatar
338.- Izagaondoa -N	Itzagaondoa -a	itzagaondoar
339.- Izalzu -N	Itzaltzu	itzaltzuar
340.- Izurza -B	Izurtza	izurtzar
341.- Jatxou -L	(Lapurdi-) Jatsu	jatsuiar
		
342.- Jaurrieta -N	Eaurta	eaurtar
343.- Javier -N	Xabier	xabiartar
344.- Jaxu -NB	(Garazi-) Jatsu	jatsiar
345.- Juslapeña -N	Xulapain	xulapaindar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

346.- Juxue -NB	Jutsi	jutsiar
347.- Labastida -A	(Araba-) Bastida	bastidar
348.- Labastide-Clairence -NB	(Nafarroa beherea) Bastida	bastidar
349.- Labayen -N	Labaien	labaiendar
350.- Labets-Biscay -NB	Labetze-Bizkai	labetzar-bizkajtiar
351.- Lacarre -NB	Lakarra	lakartar
352.- Lacarry-Arhan-Charritte-de-Haut -Z	Lakarri-Arhane-Sarrikota-gañia	lakartar-arhantar-sarrikotar
353.- Lacunza -N	Lakuntza	lakuntzar
354.- Lagran -A	Lagran	lagrandar
355.- Laguardia -A	Biasteri	biasteriar
356.- Laguinge-Restoue -Z	Liginaga-Astue	liginagar-astuar
357.- Lahonce -L	Lehuntze	lehuntzar
358.- Lana -N	Lana	lanar
359.- Lanciego -A	Lantziego	lantziegar
360.- Lanestosa -B	Lanestosa = Isasti*	lanestosar = isastiar*
361.- Lantabat -NB	Landibarre	landibartar

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

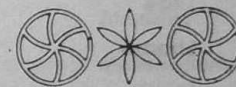
362.- Lantarón -A	Lantaron	lantarondar
363.- Lanz -N	Lantz	lanztar
364.- Lapoblación -N	Meanuri*	meanuriar*
365.- Lapuebla de Labarca -A	La Puebla de Labarca	lapueblar
366.- Larceveau-Arros-Cibits -NB	Larzabale-Arroze-Zibitze	larzabaldar-arroze-zibiztar
367.- Larrabezúa -B	Larrabetzu	larrabetzuar
368.- Larraga -N	Larraga	larragar
369.- Larraona -N	Larraona	larraonar
370.- Larrau -Z	Larrañe	larraintar
371.- Larraui -G	Larraul	larrauldar
372.- Larraun -N	Larraun	larraundar
373.- Larressore -L	Larresoro	larresoroar
374.- Larribar-Sorhapuru -NB	Larribarre-Sorhapürü	larribartar-sorhapürtar
375.- Lasse -NB	Lasa	lasar
376.- Lauquiniz -B	Laukiz	laukiztar
377.- Lazagurria -N	Lizagorria -a	lizagortiar
378.- Lazcano -G	Lazkao	lazkaotar
379.- Leaburu-Gaztelu -G	Leaburu-Gaztelu	leaburuar-gazteluar

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

380.- Leache -N	Leatxe	leatxear
381.- Lecumberry -NB	(Garazi-) Lekunberri	lekunbertar

382.- Legarda -N	Legarda	legardar
383.- Legaria -N	Legaria	legariar
384.- Legazpia -G	Legazpi	legazpiar
385.- Legorreta -G	Legorreta	legorretar
386.- Leiza -N	Leitza	leitzar
387.- Lejona -B	Leioa	leioztar-leioar
388.- Lemoña -B	Lemoa	lemoaztar = lemoar
389.- Lemoniz -B	Lemoiz	lemoiztar
390.- Leoz -N	Leotz	leoztar
391.- Lekeitio -B	Lekeitio	lekeitiar
392.- Lerga -N	Lerga	lergar
393.- Lerin -N	Lerin	lerindar
394.- Lesaca -N	Lesaka	lesakar
395.- Leza -A	Leza	lezar
396.- Lezaun -N	Lezaun	lezaundar
397.- Lezo -G	Lezo	lezoar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
398.- Lichans-Suhar -Z	Lexantzü-Zünharre	lexanztar-zünharrar
399.- Licq-Atherey -Z	Ligi-Atherei	ligiar-atheiar
400.- Liedena -N	Ledia	lediar
401.- Lizarza -G	Lizartza	lizartzar
402.- Lizoain -N	Lizoain	lizoaindar
403.- Lodosa -N	Lodosa	lodosar

404.- Lohitzun-Oyhercq -Z	Lohitzüne-Oihergi	lohitzündar-oihergiar
405.- Longuida -N	Longida	longidar
406.- Louhossoá -L	Lúhuso	luhusoar
407.- Lumbier -N	Irunberri	irunberriar
408.- Luquin -N	Lukiain	lukiaindar
409.- Luxe-Seumberaute -NB	Lekuze-Altzumarta	lukuztar-altzumartar
410.- Llodio -A	Laudio	laudiar
411.- Macaye -L	Makea	makear
412.- Maestu -A	Maeztu	maeztuar
413.- Mallavja -B	Mallabia -a	mallabitar
414.- Mañaria -B	Mañaria -a	mañariar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
415.- Mañeru -N	Mañeru	mañeruar
416.- Marañón -N	Marañon	marañondar
417.- Marcilla -N	Martzilla	martzillar
418.- Marquina-Jemein -B	Markina-Xemein	markinar-xemeindar
419.- Maruri -B	Jatabe	jatabetar
420.- Masparraute -NB	Martxuta	martxutar
421.- Mauleon-Licharre -Z	Maule-Lextarre	mauletar-lextarrestar
422.- Meharin -NB	Mehaine	mehaindar
423.- Mélida -N	Melida	melidar

424.- Mendata -B	Mendata	mendatar
425.- Mendavia -N	Mendabia	mendabiar
426.- Mendaza -N	Mendaza	mendazar
427.- Mendeja -B	Mendexa	mendexar
428.- Mendigorria -N	Mendigorria	mendigorriar
429.- Mendionde -L	Lekorne	lekondar
430.- Menditte -Z	Mendikota	mendikotar
431.- Mendive -NB	Mendibe	mendibar

GAURKO IZEN OFIZIALA
EUSKAL IZENA
HERRITARRENA

432.- Meñaca -B	Meñaka	meñakar
433.- Metauten -N	Metauten	metautendar
434.- Milagro -N	Milagro	milagroar
435.- Mirafuentes -N	Mirafuentes = Iturriaga*	mirafuentestar = iturriagar*
436.- Miranda de Arga -N	(Arga-) Miranda	mirandar
437.- Miravalles -B	Ugao = Miraballes	ugaotar = miraballestar
438.- Moncayolle-Larroy-Mendibeiu -Z	Mithikile-Larriori-Mendibile	mithikiltar = larroritar-mendibiltar
439.- Mondragón -G	Arrasate = Mondragoe	arrasatear = mondragoetar
440.- Monreal -N	Elo	eloar
441.- Monteagudo -N	Monteagudo = Mendikute*	monteagudoar = mendikutear*
442.- Montory -Z	Muntori = Berorize ☐	muntories = beroriztar ☐
443.- Moreda de Alava -A	Moreta	moretar
		
444.- Morentín -N	Morentiain	morentiaindar
445.- Morga -B	Morga	morgar
446.- Motrico -G	Mutriku	mutrikuar
447.- Mouguerre -L	Mugerre	mugertar

GAURKO IZEN OFIZIALA
EUSKAL IZENA
HERRITARRENA

448.- Mues -N	Mues	muestar
449.- Múgica -B	Muxika	muxikar
450.- Mundaca -B	Mundaka	mundakar
451.- Munguía -B	Mungia	mungiar
452.- Murchante -N	Murtxante	murtxantear
453.- Murelaga -B	Aulesti	aulestiar
454.- Murieta -N	Murieta	murietar
455.- Murillo el Cuende -N	Murelu (-Konde)*	mureluar*
456.- Murillo el Fruto -N	Murelu (-Hautsi)*	mureluar*
457.- Muruzabal -N	Muruzabal	muruzabaldar
458.- Musculdy -Z	Muskildi	muskildiar
459.- Musques -B	(Somorrostro-) Muskiz	muskiztar
460.- Mutiloa -G	Mutiloa -a	mutiloar
461.- Navaridas -A	Nabaridas	nabaridastar
462.- Navascues -N	Nabaskoze	nabaskoztar
463.- Nazar -N	Nazar	nazartar
464.- Obanos -N	Obanos	obanostar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

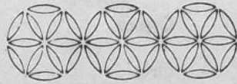
465.- Oco -N	Oko	okoar
466.- Ochagavia -N	Otsagi	otsagiar
467.- Ochandiano -B	Otxandio	otxandiar
468.- Odieta -N	Odieta	odietar
469.- Oiz -N	Oitz	oiztar
470.- Olaberria -G	Olaberria	olaberritar
471.- Olaibar -N	Olaibar	olaibartar
472.- Olazagutia -N	Olazti	olaztiar
473.- Olejua -N	Olexoa	olexoar
474.- Olite -N	Olite (-Erriberri)	olitear
475.- Oloriz -N	Oloritz	oloriztar
476.- Olza -N	Oltza	oltzar
477.- Olló -N	Ollaran	ollarandar
478.- Ondárroa -B	Ondarroa	ondarroar = ondarrutar
479.- Oñate -G	Oñati	oñatiar
480.- Oquendo -A	Okondo	okondar
481.- Orbaiceta -N	Orbaizta	orbaiztar
482.- Orbara -N	Orbara	orbartar
483.- Ordarp -Z	Urdiñarbe	urdiñarbetar
484.- Orduña -B	Urduña	urduñar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

485.- Oregue -NB	Oragarre	oragartar
486.- Oreja -G	Orexa	orexar
487.- Orio -G	Orio	oriotar
488.- Orisoain -N	Orisoain	orisoaindar
489.- Ormaiztegui -G	Ormaiztegi	ormaiztegiar
490.- Oronz -N	Orontze	oronztar
491.- Oroz-Betelu -N	Oroz-Betelu	orozbeteluar
492.- Orozco -B	Orozko	orozkoar = orozkomar
493.- Orsanco -NB	Ostankoa	ostankoar
494.- Ossas-Suhare -Z	Ozaze-Zuhara	ozaztar-zuharatar
495.- Ossein-Rivareyte-Z	Ozeraiñe-Eribareita	ozerañtar-eribereitar
496.- Osses -NB	Orzaize	orzaiztar
497.- Ostabat-Asme -NB	Izura-Azme	izuratar-azmetar
498.- Oteiza -N	Oteitza	oteitzar
499.- Oyarzun -G	Oiartzun	oiartzuar
500.- Oyon -A	Oion	oiondar
501.- Pagolle -NB	Phagola	phagolar
502.- Pamplona -N	Iruñea -a	iruindar = iruinxeme

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

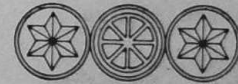
503.- Pasajes -G	Pasaia	pasaitar
504.- Pedernales -B	Sukarrieta* = Samikola	sukarrietar* = samikolar

505.- Peñacerrada -A	Urizaharra -a	urizahartar
506.- Peralta -A	Azkoien	azkoiendar
507.- Petilla de Aragón -N	Petilla	petillar
508.- Piedramillera -N	Piedramillera = Miliarri*	piedramillera = miliarriar*
509.- Pitillas -N	Pitillas	pitillastar
510.- Placencia -G	Soraluze = Plaentzia	soraluzetar = plaentziar
511.- Plencia -B	Plentzia = Gaminiz	plentziar = gaminiztar
512.- Portugalete -B	Portugalete	portugaletetar
513.- Puente la Reina -N	Gares	garestar
514.- Pueyo -N	Puio	puioar
515.- Regil -G	Errezil	errezildar
516.- Rentería -G	Errenteria	errenteriar
517.- Ribaforada -N	Ribaforada = Erripazuloaga*	ribaforadar = erripazuloagar*

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

518.- Ribera Alta -A	Erribera Goitia -a*	erriberar
519.- Ribera Baja -A	Erribera Beitia -a*	erriberar
520.- Rigoitia -B	Errigoiti	errigoitiar
521.- Romanzado -N	Urraul-Ekialdekoa	urrauldar
522.- Roncal -N	Erronkari	erronkariar
523.- Roncesvalles -N	Orreaga	orreagatar

524.- Roquiague -Z	Arrokiaga	arrokiages
525.- Sada de Sangüesa -N	Zare	zarear
526.- Saint-Esteben -NB	Donostiri	donostiritar
527.- Saint-Etienne-de-Baigorry -NB	Baigorri	baigorriar
528.- Saint-Jean-de-Luz -L	Donibane-Lohizune	donibandar
529.- Sain-Jean-le Vieux -NB	Donazarre	denezahartar
530.- Saint-Jean-Pied-de-Port -NB	Donibane-Garazi	doniandar
531.- Saint-Just-Ibarre -NB	Donaixti-Ibarre	donaixtiar-ibartar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

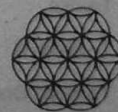
532.- Saint-Martin d' Aberoue -NB	Donamartiri	donamartiritar
533.- Saint-Martin d' Arrossa -NB	Arrosa	arrosatar
534.- Saint-Michel -NB	Eiheralarre	eiheralartar
535.- Saint-Palais -NB	Donapaleu	donapaleutar
536.- Saint-Pée-sur Nivelles -L	Senpere	senpertar
537.- Saint-Pierre-d'Irube -L	Hiriburu	hiriburutar
538.- Sainte Engrace -Z	Santa-Grazi	santagraztar
539.- Saldias -N	Saldias	saldiastar
540.- Salinas de Añana -A	(Añana-) Gesaltza	gesaltzar
541.- Salinas de Léniz -G	(Leintz-)Gatzaga	gatzagar
542.- Salinas de Oro -N	Jaitz	jaiztar

543.- Salvatierra -A	Agurain	aguraindar
544.- Samaniego -A	Samaniego	samaniegar
545.- Sames -NB	Samatze	samaztar
546.- San Adrián -N	San Adrian	sanadriandar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

547.- Sangüesa -N	Zangoza	zangozar
548.- San Martín de Unx -N	Donamartiri-Untz	donamartiriar
549.- San Millán -A	Donemiliaga	donemiliagar
550.- San Salvador del Valle -B	Trapaga	trapagar
551.- San Sebastián -G	Donostia	donostiar
552.- Sansol -N	Santzol	santzoldar
553.- Santacara -N	Santakara	santakarakar
554.- Santa María de Lezama -B	(Txoriherri-) Lezama	lezamar
555.- Santesteban -N	Doneztebe	doneztebear
556.- Santurce-Antiguo -B	Santurtzi	santurtziar
557.- Santurce-Ortuella -B	Urtuella	urtuellar
558.- Sare -L	Sara	saratar
559.- Sarriés -N	Sarze	sarztar
560.- Sartaguda -N	Sartaguda	sartagudar
561.- Sauguis-Saint-Etienne -Z	Zalgize-Donztebe	zalgiztar-donztebear

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

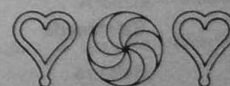
562.- Segura -G	Segura	segurar
563.- Sesma -N	Sesma	sesmar
564.- Sestao -B	Sestao	sestaoar
565.- Sopelana -B	Sopela	sopelaztar = sopelar
566.- Sopena -B	Sopena = Garape*	sopenatar = garapear*
567.- Sorlada -N	Suruslada	surusladar
568.- Souraide -L	Zuraide	zuraidar
569.- Suhescun -NB	Suhuskune	suhuskundar
570.- Sumbilla -N	Sumbilla	sunbildar
571.- Tafalla -N	Tafalla	tafallar
572.- Tardets-Sorholus -Z	Atharratze-Sorholüze	atharraztar-sorholüztar

573.- Tiebas-Muruarte de Reta -N	Tiebas-Muruarte-derreta	tiebastar-muruartederretar
574.- Tirapu -N	Tirapu	tirapuar
575.- Tolosa -G	Tolosa	tolosar
576.- Torralba del Río -N	Torralba	torralbar
577.- Torres del Río -N	Torres = Dorreaga*	torrestar = dorreagar*
578.- Trois-Villes -Z	Iruri	iruritar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

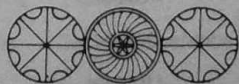
579.- Trúcios -B	Turtzioz	turtzioztar
580.- Tudela -N	Tutera = Muskaria □	tuterar = muskariar □
581.- Tulebras -N	Tulebras	tulebrastar
582.- Ucar -N	Ukar	ukartar
583.- Ubidea -B	Ubide	ubidear
584.- Uhart-Cize -NB	Uharte-Garazi	uhartiar
585.- Uhart-Mixe -NB	Uharte-Hiri	uhartiar
586.- Ujué -N	Usua	usuar
587.- Ulzama -N	Ultzama	ultzamar
588.- Unciti -N	Untzitibar	untzitibartar
589.- Unzue -N	Untzue	untzuetar
590.- Urcabustaiz -A	Urcabustaiz	urkabustaiztar
591.- Urcuit -L	Urketa	urketar
592.- Urdax -N	Urdazubi	urdazubiar

593.- Urdiain -N	Urdiain	urdiaindar
594.- Urduliz -N	Urduliz	urduliztar
595.- Urepel -NB	Urepele	urepeldar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

596.- Urnieta -G	Urnieta	urnietar
597.- Urraul Alto -N	Urraul-goikoa	urrauldar
598.- Urraul Bajo -N	Urraul-Behekoa	urrauldar
599.- Urroz -N	(Lizoain-) Urrotz	urroztar
600.- Urroz de Santesteban -N	(Malda-erreka-) Urrotz	urroztar
601.- Urrugne -L	Urruña	urruñar
602.- Urt -L	Ahurti	ahurtiar
603.- Urzainqui -N	Urzainki	urzainkiar
604.- Ustaritz -L	Uztaritze	urtariztar
605.- Usúrbil -G	Usurbil	usurbildar
606.- Uterga -N	Uterga	utergar
607.- Uztarroz -N	Uztarroze	urtarroztar
608.- Valcarlos -N	Luzaide	luzaidar
609.- Valdegovia -A	Gaubea	gaubear
610.- Valmaseda -B	Balmaseda	balmasedar
611.- Valtierra -N	Balterra	balterratarrar
612.- Valle de Arana -A	Harana -a	harandar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

613.- Valle de Achondo -B	Atxondo	atxondar
614.- Vedia -B	Bedia	bediaztar = bediar
615.- Vera de Bidasoa -N	Bera	beratar
616.- Vergara -G	Bergara	bergargar
617.- Viana -N	Biana	bianar
618.- Vidangoz -N	Bidankoze	bidankoztar
619.- Vidaurreta -N	Bidaurreta	bidaurretar
620.- Villabona -G	Billabona	billabonatar
621.- Villabuena de Alava -A	Uriona*	urionar*
622.- Villafranca -N	Alesbes	alesbestar
623.- Villafranca de Ordicia -G	Ordizia	ordiziar
624.- Villamayor de Monjardin -N	Doneztebe-Deio	doneztebar
625.- Villanueva -N	(Aezkoa-) Iriberrí	iribertar
626.- Villaro -B	Areatza = Billaro	areatzar = billaroztar
627.- Villarreal de Alava -A	Legutio = Bilerle	legutiar = bilerlar
628.- Villarreal de Urrechua -G	Urretxu	urretxuar
629.- Villatuerta -N	Bilatorta	bilatortar
630.- Villava -N	Atarrabia = Billaba	atarrabiar = billabar
631.- Villefranche -L	Milafranga	milafrangar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
632.- Viodos-Abense de Bas -Z	Bildoze-Onizepia	bildoztar-oniztar
633.- Vitoria -A	Gasteiz	gasteiztar

634.- Yanci -N	Igantzi	igantziar
635.- Yecora -A	Ekora	ekorar
636.- Yerri -N	Deierri	deierriar
637.- Yesa -N	Esa	esar
638.- 'Yurre -B	Igorre	igorretzar = igorretar
639.- Zabalza -N	Zabaltza	zabaltzar
640.- Zaldibar -B	Zaldibar	zaldibartar
641.- Zaldibia -G	Zaldibia	zaldibiar
642.- Zaldiendo de Alava -A	Zalduondo	zalduondar
643.- Zalla -B	Zalla	zallar
644.- Zambrana -A	Zanbrana	zanbrantar
645.- Zaratamo -B	Zaratamo	zaratamoztar = zaratamar
646.- Zarauz -G	Zarautz	zarauztar
647.- Zubieta -N	Zubieta	zubietar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
648.- Zugarramurdi -N	Zugarramurdi	zugarramurdiar
649.- Zumárraga -G	Zumarraga	zumarragar
650.- Zumaya -G	Zumaia	zumaiar
651.- Zúñiga -N	Eztuniga	eztunigar
652.- Zuya -A	Zuia	zuiar

652 udalok, herrialdeka, honela banaturik daude:

- 264 Nafarroan
- 96 Bizkaian
- 81 Gipuzkoan
- 77 Nafarroa Beherean
- 51 Araban
- 42 Zuberoan
- 41 Lapurdin

BARRENDEGIAK

ENCLAVES

**GAURKO IZEN
OFIZIALA**
**Denominación
oficial actual**
**Dénomination
officielle actuelle**

EUSKAL IZENA
Nombre vasco
Nom basque

HERRITARRENA
Gentilicio
Gentilice

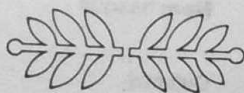
1.- La Puebla de Arganzón	Argantzun	argantzundar
2.- Trebiño	Trebiño	trebiñar
3.- Villaverde de Trucíos	(Turtzioz-) Billaberde
(Turtzioz-) Urimazal*	turtzioztar

ARABA

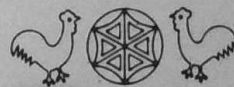
GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Denominación oficial actual	Nombre vasco	Gentilicio
Dénomination officielle actuelle	Nom basque	Gentilice
Alegría	Dulantzi	dulantziar
Amurrio	Amurrio	amurriar
Aramayona	Aramaio	aramaiar, aramai(o)ar
Arceniega	Artziniega	artziniegar
Armiñón	Aramiñon	aramiñondar
Arrazua-Ubarrundia	Arratzu-Ubarrundia	arratzuar-ubarrundiar
Asparrena	Asparren	asparrendar
Ayala	Aiara	aiarar
Baños de Ebro	Baños = Mainueta*	bañostar = mainueta*
Barrundia	Barrundia	barrundiar
Berantevilla	Beranturi	beranturiar
Bernedo	Bernedo	bernedar
Campezo	Kanpezu	kanpezuar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Cigoitia	Zigoitia -a	zigoitiar
Cripan	Kripan	kripandar
Cuartango	Koartango	koartangar
Elburgo	Burgelu	burgeluar
Elciego	Eltziego	eltziegar
Elvillar	Bilar	bilartar

Iruña de Oca	(Oka-) Iruña	iruindar
Iruaiz-Gauna	Iruraitz-Gauna	iruraitzar-gaunar
Labastida	(Araba-)Bastida	bastidar
Lagran	Lagran	lagrandar
Laguardia	Biasteri	biasteriar
Lanciego	Lantziego	lantziegar
Lantarón	Lantaron	lantarondar
Lapuebla de Labarca	La Puebla de Labarka	lapueblar
Leza	Leza	lezar
Llodio	Laudio	laudiar
Maestu	Maestu	maeztuar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Moreda de Alava	Moreta	moretar
Navaridas	Nabaridas	nabaridastar
Oquendo	Okondo	okondar
Oyón	Oion	oiondar
Peñacerrada	Urizaharra -a	urizahartar
Ribera Alta	Erribera Goitia -a*	erriberar*
Ribera Baja	Erribera Beitia -a*	erriberar*
Salinas de Añana	(Añana-) Gesaltza	gesaltzar

Salvatierra	Agurain	aguraindar
Samaniego	Samaniego	samaniegar
San Milán	Donemiliaga	donemiliagar
Urcabustaiz	Urkabustaiz	urkabustaiztar
Valdegovia	Gaubea	gaubear
Valle de Arana	Harana -a	harandar
Villabuena de Alava	Uriona*	urionar*
Villarreal de Alava	Legutio = Bilerle	legutiar = bilerlar
Vitoria	Gasteiz	gasteiztar

**GAURKO IZEN
OFIZIALA**

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

Yecora	Ekora	ekorar
Zalduendo de Alava	Zalduondo	zalduondar
Zambrana	Zanbrana	zanbranar
Zuya	Zuia	zuiar

BIZKAIA

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Denominación oficial actual	Nombre vasco	Gentilicio
Dénomination officielle actuelle	Nom basque	Gentilice
Abadiano	Abadino	abadinar
Abanto y Ciérvana	Abanto-Zierbena	abantar, zierbenar
Amorebieta-Echano	Zomotza	zomotzar
Amoroto	Amoroto	amorotar
Aracaldo	Arakaldo	arakaldar
Aránzazu	(Arrati-) Arantzazu	arantzazuar
Arbácegui y Guerricaiz	Munitibar	munitibartar
Arcentales	Artzentaies	artzentalestar
Arrancudiaga	Arrankudiaga	arrankudiagar
Arrieta	Arrieta	arrietar
Arrigorriaga	Arrigorriaga	arrigorriagar
Baquio	Bakio	bakiotar
Baracaldo	Barakaldo	barakaldar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Barrica	Barrika	barrikoztar = barrikar
Basauri	Basauri	basauriar
Berango	Berango	berangoztar = berangar
Bermeo	Bermeo	bermeotar
Berriz	Berriz	berriztar
Bilbao	Bilbo	bilbotar
Busturia	Busturia -a	busturiar

Carranza	Karrantza	karrantzar
Castillo y Elejabeita	(Arrati-) Arteaga	arteagaztar = arteagar
Ceánuri	Zeanuri	zeanuriztar = zeanuritar
Ceberio	Zeberio	zeberioztar = zeberiar
Dima	Dima	dimoztar = dimar
Durango	Durango	durangar
Ea	Ea	eatar
Echévarri	(Uribe-) Etxebarri	etxebarritar
Echevarria	(Markin-) Etxebarri	etxebarritar
Elanchove	Elantxobe	elantxobetar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

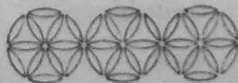
Elorrio	Elorrio	elorriar
Ereño	Ereño	ereñar
Ermua	Ermua -a	ermuar
Fruniz	Fruiz	fruitzar
Galdácano	Galdakao	galdakoztar = galdakar
Galdames	Galdames	galdamestar
Gamiz-Fica	Gamiz-Fika	gamiztar-fikar
Garay	Garai	garaitar
Gatica	Gatika	gatar
Gautegiz de Arteaga	(Gautegiz-) Arteaga	arteagar

Gordejuela	Gordoxola	gordoxolar
Gorliz	Gorliz	gorliztar
Guecho	Getxo	getxoztar = getxotar
Güeñes	Guenes	guendar = guenestar
Guernica y Luno	Gernika-Lumo	gernikar-lumotar
Guizaburuaga	Gizaburuaga	gizaburuagar
Ibarrangelua	Ibarrangelu	ibarrangelutar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Ispaster	Ipazter	ipaztertar
Izurza	Izurtza	izurtzar
Lanestosa	Lanestosa = Isasti*	lanestosar = isastiar*
Larrabezua	Larrabetzu	larrabetzuar
Lauquiniz	Laukiz	laukiztar
Lejona	Leioa	leioaztar = leioar
Lemona	Lemoa	lemoaztar = lemoar
Lemoniz	Lemoiz	lemoiztar
Lequeitio	Lekeitio	lekeitiar
Mallavia	Mallabia -a	mallabitar
Mañaria	Mañaria -a	mañariar
Marquina-Jemein	Markina-Xemein	markinar, xemeindar
Maruri	Jatabe	jatabetar

Mendata	Mendata	mendatar
Mendeja	Mendexa	mendexar
Meñaca	Meñaka	meñakar
Miravalles	Ugao = Miraballes	ugaotar = miraballestar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

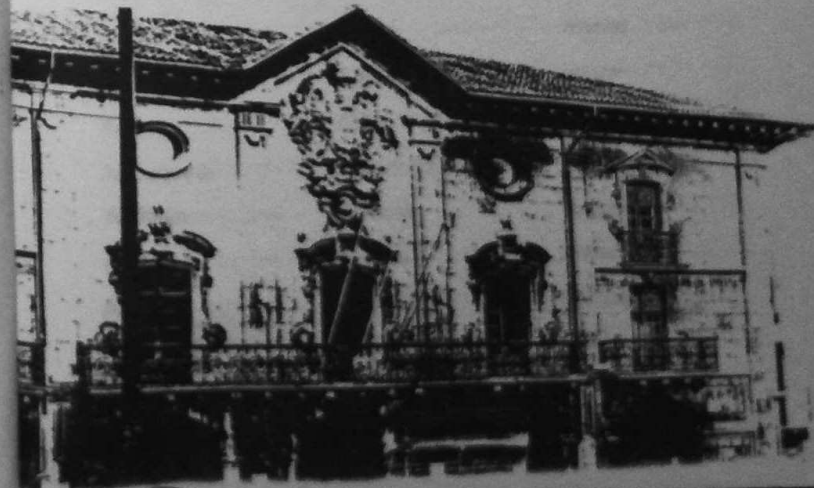
Morga	Morga	morgar
Múgica	Muxika	muxikar
Mundaca	Mundaka	mundakar
Munguía	Mungia	mungiar
Murélaga	Aulesti	aulestiar
Musques	(Somorrostro-) Muskiz	muskiztar
Ochandiano	Otxandio	otxandiar
Ondarroa	Ondarroa	ondarroar = ondarrutar
Orduña	Urduña	urduñar
Orozco	Orozko	orozkoar = orozkomar
Pedernales	Sukarrieta* = Samikola	sukarrietar = samikolar
Plencia	Plentzia = Gaminiz	plentziar = Gaminiz
Portugalete	Portugalete	portugaletetar
Rigoitia	Errigoiti	errigoitiar
San Salvador del Valle	Trapaga	trapagar
Santa María de Lezama	(Txoriherri-) Lezama	lezamar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Santurce-Antiguo	Santurtzi	santurtziar
Santurce-Ortuella	Urtuella	urtuellar
Sestao	Sestao	sestaoar
Sopelana	Sopela	sopelaztar = sopelar
Sopuerta	Sopuerta = Garape*	sopuertar = garapear*
Trucíos	Turtzioz	turtzioztar
Ubidea	Ubide	ubidear
Urduliz	Urduliz	urduliztar
Valmaseda	Balmaseda	balmasedar
Valle de Achondo	Atxondo	atxondar
Vedia	Bedia	bediaztar = bediar
Villaro	Areatza = Bilaro	areatzar = bilaroztar
Yurre	Igorre	igorreztar = igorretar
Zaldibar	Zaldibar	zaldibartar
Zalla	Zalla	zallar
Zarátamo	Zaratamo	zaratamoztar = zarata-mar

GIPIVZKOA

GIPUZKOA

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Denominación oficial actual	Nombre vasco	Gentilicio
Dénomination officielle actuelle	Nom basque	Gentilice
Abalcisqueta	Abaltzisketa	abaltzisketar
Aduna	Aduna	adunar
Aizarnazabal	Aizarnazabal	aizarnazabaldar
Albiztur	Albiztur	albizturtar
Alegría de Oria	Alegia	alegiar
Alquiza	Alkiza	alkizar
Alzo	Altzo	altzotar
Amézqueta	Amezqueta	amezketar
Andoain	Andoain	andoaindar
Anoeta	Anoeta	anoetar
Anzuola	Antzuola	antzuolar
Arama	Arama	aramar
Arechavaleta	Aretxabaleta	aretxabaletar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

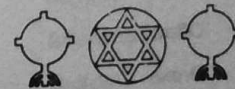
Asteasu	Asteasu	Asteasuar
Ataun	Ataun	ataundar
Aya	Aia	aiar
Azcoitia	Azcoitia -a	azkoitiar
Azpeitia	Azpeitia -a	azpeitiar
Beasain	Beasain	beasaindar
Beizama	Beizama	beizamar

Belaunza	Belauntza	belauntzar
Berastegui	Berastegi	berastegiar
Berrobi	Berrobi	berrobitar
Bidegoyan	Bidegoian? (Saiatz)	bidaniar, goiaztar
Cegama	Zegama	zegamar
Cerain	Zerain	zeraindar
Cestona	Zestoa	zestoar
Cizúrquil	Zizurkil	zizurkildar
Deva	Deba	debar
Eibar	Eibar	eibartar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

Elduayen	Elduain	elduaindar
Elgoibar	Elgoibar	elgoibartar
Elgueta	Elgeta	elgetar
Escoriaza	Eskoriatza	eskoriatzar
Ezquioga-Ichaso	Ezkio-Itsaso	ezkiotar-itsasoar
Fuenterrabia	Hondarribia -a	hondarribiar
Gainza	Gaintza	gaintzar
Gaviria	Gabiria	gabiriar
Gueteria	(Gipuzkoa-) Getaria	getariar
Hernani	Hernani	hernaniar
Hernalde	Hernalde	hernaldetar

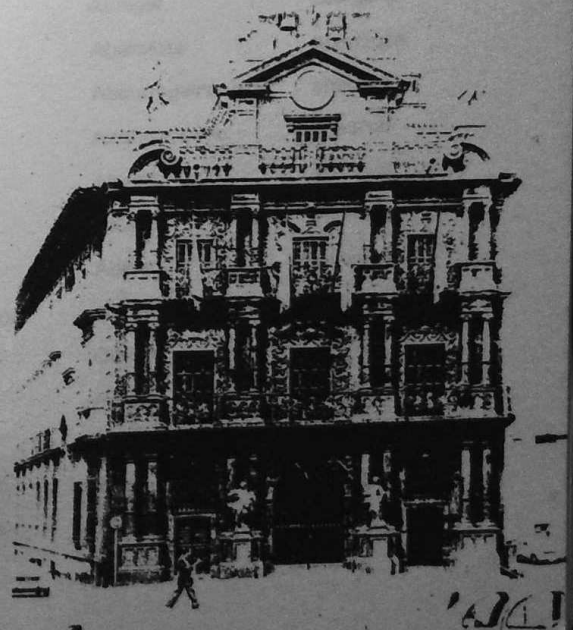
Ibarra	Ibarra	ibartar
Idiazabal	Idiazabal	idiazabaldar
Iruerrieta	Iruerrieta?	iruerrietar?
Irún	Irun	irundar
Irura	Irura	irurar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Isasondo	Itsasondo	itsasondoar
Larraul	Larraul	larrauldar
Lazcano	Lazkao	lazkaotar
Leaburu-Gaztelu	Leaburu-Gaztelu	leaburuar-gazteluar
Legazpia	Legazpi	legazpiar
Legorreta	Legorreta	legorretar
Lezo	Lezo	lezoar
Lizarza	Lizartza	lizartzar
Mondragón	Arrasate = Mondragoe	arrasatear = mondragoetar
Motrico	Mutriku	mutrikuar
Mutiloa	Mutiloa -a	mutiloar
Olaberria	Olaberria	olaberritar
Oñate	Oñati	oñatiar
Oreja	Orexa	orexar
Orio	Orio	oriotar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Ormáiztegui	Ormaiztegi	ormaiztegiar
Oyárzun	Oíartzun	oiartzuar
Pasajes	Pasaia	pasaatar
Placencia	Soraluze = Plaentzia	soraluzetar = plaentziar
Régil	Errezil	errezildar
Rentería	Errenteria	errenteriar
Salinas de Léniz	(Leintz-) Gatzaga	gatzagar
San Sebastián	Donostia	donostiar
Segura	Segura	segurar
Tolosa	Tolosa	tolosar
Urnieta	Urnieta	urnietar
Usúrbil	Usurbil	usurbildar
Vergara	Bergara	bergarar
Villabona	Billabona	billabonatar
Villafranca de Ordicia	Ordizia	ordiziar
Villarreal de Urrechua	Urretxu	urretxuar
Zaldivia	Zaldibia	zaldibiar
Zarauz	Zarautz	zarauztar
Zumárraga	Zumarraga	zumarragar
Zumaya	Zumaia	zumaiar

NAFARROA

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Denominación oficial actual	Nombre vasco	Gentilicio
Dénomination officielle actuelle	Nom basque	Gentilice
Abaigar	Abaigar	abaigartar
Abárzuza	Abartzuza	abartzuzar
Abaurrea Alta	Abaurregaina -a	abaurtar
Abaurre Baja	Abaurrepea -a	abaurtar
Aberin	Aberin	aberindar
Ablitas	Ablitas	ablitastar
Agios	Adioz	adioztar
AgUILAR de Codes	Agilar = Arranotegi*	agilartar = arranotegitar*
Aibar	Oibarre	oibartar
Alsasua	Altsasu	altsasuar
Allín	Allin	allindar
Allo	Allo	alloar
Amescoa Baja	Amezkoa-behekoa	amezkoar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

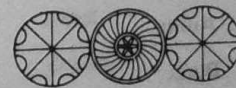
Ancín	Antzin	antzindar
Andosilla	Andosilla	andosillar
Ansoain	Antsoain	antsoaindar
Anue	Anue	anuetar
Añorbe	Añorbe	añorbear
Aoiz	Agoitz	agoiztar = Agoizko
Araiz	Araitz	arazitarr

Aranarache	Aranaratxe	aranaratxear
Aranaz	Arantza	arantzarr
Aranguren	Aranguren	arangurendar
Arano	Arano	aranoar
Araquil	Arakil	arakildar
Aras	Aras	arastarr
Arbizu	Arbizu	arbizuarr
Arce	Artzibar	artzibartarr
Arcos (Los)	Losarkos = Urantzia	urantziarr
Arellano	Arellano	arellanoar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

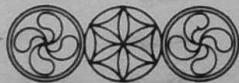
Areso	Areso	aresoarr
Arguedas	Argetas	argetastarr
Aria	Aria	ariatarr
Arive	Aribe	aribetarr
Armañanzas	Armañantzas	armañantzastarr
Arroniz	Arroniz	arroniztarr
Arruazu	Arruazu	arruazuarr
Artajona	Artaxona	artaxonar
Artazu	Artazu	artazuarr
Atez	Atez	ateztarr

Ayegui	Aiegi	aiegiarr
Azagra	Azagra	azagrar
Azuelo	Azuelo	azueloarr
Bacaicoa	Bakaiku	bakaikuar
Barasoain	Barasoain	barasoaindar
Barbarin	Barbarin	barbarindar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

Bargota	Bargota	bargotar
Barillas	Barillas	barillastar
Basaburua Mayor	Basaburua -a	basaburuar
Baztan	Baztan	baztandar
Beire	Beire	beiretar
Belascoain	Belaskoain	belaskoaindar
Berbinzana	Berbintzana	berbintzandar
Bertiz-Arana	Bertizarana	bertizarandar
Betelu	Betelu	beteluar
Biurrun-Olcoz	Biurrun-Olkoz	biurrundar-olkoztar
Buñuel	Buñuel	buñueldar
Burguete	Auritz	auriztar
Burgui	Burgi	burgiar
Burlada	Burlata	burlatar

Busto (El)	Busto	bustoar
Cabanillas	Kabanillas = Kapanaga*	kabanillastar = kapanagar*

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

Cabredo	Kabredo = Ahuntzegi*	kabredoar = ahuntzegitar*
Cadreita	Kadereita	kadereitar
Caparroso	Kaparroso	kaparrosoar
Carcar	Karkar = Karakarre	karkartar = karakarretar
Carcastillo	Zarrakaztelu	zarrakazteluar
Cascante	Kaskante	kaskantar
Caseda	Kaseda	kasedar
Castejón	Kastejon	kastejondar
Castillo Nuevo	Gazteluberri	gazteluberriar
Cintruénigo	Zentroniko	zentronikoar
Ciorda	Ziordi	ziordiar
Cirauqui	Zirauki	ziraukiar
Ciriza	Ziritza	ziritzar
Cizur	Zizur	zizurtar
Corella	Korella	korellar
Cortes	Kortes	kortestar
Desojo	Desoio	desoiar

GAURKO IZEN OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

Dicastillo	Deikaztelu	deikazteluar
Donamaria	Donamaria	donamariar
Echalar	Etxalar	etxalartar
Echarri	(Etxauri-) Etxarri	etxarriar
Echarri Aranaz	Etxarri-Aranatz	etxarriar
Echauri	Etxauri	etxauriar
Egües	Egues	eguestar
Elgorriaga	Elgorriaga	elgorriagar
Elorz	Elortzibar	elortzibartar
Eneriz	Eneritz	eneriztar
Erasun	Erasun	erasundar
Ergoyena	Ergoien	ergoiendar = ergondar
Erro	Erroibar	erroibartar
Escaroz	Ezkaroze	ezkaroztar
Eslava	Eslaba	eslabar
Esparza	Ezpartza	ezpartzar
Espronceda	Esprontzeda	esprontzedar
Estella	Lizarra	lizarratar
Esteribar	Esteribar	esteribartar
Etayo	Etaiu	etaiuar

GAURKO IZEN OFIZIALA

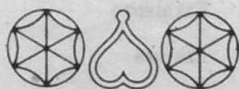
EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

		
Eulate	Eulate	eulatear
Ezcabarte	Ezcabarte	ezkabartear
Ezcurra	Ezcurra	ezkurrar
Ezprogui	Ezporogi	ezporogiar
Falces	Faltzes	faltzestar
Fitero	Fitero	fiteroar
Fontellas	Fontellas	fontellastar
Funes	Funes	funestar
Fustiñana	Fustiñana	fustiñanar
Galar	Galar	galartar
Gallipienzo	Galipentzu	galipentzar
Gallues	Galoze	galoztar
Garayoa	Garaioa	garaioar
Garde	Garde	gardar
Garinoain	Garinoain	garinoaindar
Garralda	Garralda	garraldar
Genevilla	Uxanuri	uxanuriar

GAURKO IZEN OFIZIALA **EUSKAL IZENA** **HERRITARRENA**

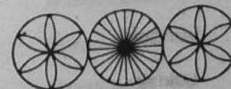
Goizueta	Goizueta	goizuetar
Goñi	Goñibar	goñibartar
Güesa	Gorza	gorztar
Guesalaz	Gesalaz	gesalaztar

Guirguillano	Girgillano	girgillanoar
Huarte	Uharte	uhartear
Huarte Araquil	Uharte-Arakil	uhartear
Ibargoiti	Ibargoiti	ibargoitiar
Iguzquiza	Iguzkitza	iguzkitzar
Imoz	Imotz	imoztar
Irañeta	Irañeta	irañetar
Isaba	Izaba	izabar
Ituren	Ituren	iturendar
Iturmendi	Iturmendi	iturmendiar
Iza	Itza	itzatar
Izagaondoa	Itzagaondoa -a	itzagaondoar
Izalzu	Itzaltzu	itzaltzuar

GAURKO IZEN OFIZIALA **EUSKAL IZENA** **HERRITARRENA**

Jaurrieta	Eaurta	eaurtar
Javier	Xabier	xabietar
Juslapeña	Xulapain	xulapaindar
Labayen	Labaien	labaiendar
Lacunza	Lakuntza	lakuntzar
Lana	Lana	lanar
Lanz	Lantz	lantzar

Lapoblación	Meanuri*	meanuriar*
Larraga	Larraga	larragar
Larraona	Larraona	larraonar
Larraun	Larraun	larraundar
Lazagurria	Lizagorria -a	lizagorriar
Leache	Leatxe	leatxear
Legarda	Legarda	legardar
Legaria	Legaria	legariar
Leiza	Leitza	leitzar
Leoz	Leotz	leoztar

GAURKO IZEN OFIZIALA EUSKAL IZENA HERRITARRENA

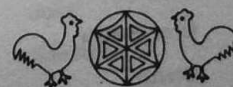
Lerga	Lerga	lergar
Lerin	Lerin	lerindar
Lesaca	Lesaka	lesakar
Lezaun	Lezaun	lezaundar
Liedena	Ledia	lediar
Lizoain	Lizoain	lizoaindar
Lodosa	Lodosa	lodosar
Longuida	Longida	longidar
Lumbier	Irunberri	irunberriar
Luquin	Lukiain	lukiaindar

Mañeru	Mañeru	mañeruar
Marañón	Marañon	marañondar
Marcilla	Martzilla	martzillar
Melida	Melida	melidar
Mendavia	Mendabia	mendabiar
Mendoza	Mendatza	mendatzar
Mendigorría	Mendigorría	mendigorriar

GAURKO IZEN OFIZIALA EUSKAL IZENA HERRITARRENA

Metauten	Metauten	metautendar
Milagro	Milagro	milagroar
Mirafuentes	Mirafuentes = Iturriaga*	mirafuentestar = iturriagar*
Miranda de Arga	(Arga-) Miranda	mirandar
Monreal	Elo	eloar
Monteagudo	Monteagudo = Mendikute*	monteagudoar = mendikutear*
Morentin	Morentiain	morentiaindar
Mues	Mues	muestar
Murchante	Murtxante	murtxantear
Murieta	Murieta	murietar
Murillo el Cuende	Murelu (-Konde)*	mureluar*
Murillo el Fruto	Murelu (-Hautsi)*	mureluar
Muruzabal	Muruzabal*	muruzabaldar

Navascues	Nabaskoze	nabaskoztar
Nazar	Nazar	nazartar
Obanos	Obanos	obanostar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

Oco	Oko	okoar
Ochagavia	Otsagi	otsagiar
Odieta	Odieta	odietar
Oiz	Oitz	oiztar
Olaibar	Olaibar	olaibartar
Olazagutia	Olazti	olaztiar
Olejua	Olexoa	olexoar
Olite	Olite (-Erriberri)	olitear
Oloriz	Oloritz	oloriztar
Olza	Oltza	oltzar
Ollo	Ollaran	ollarandar
Orbaiceta	Orbaizta	orbaiztar
Orbara	Orbara	orbartar
Orisoain	Orisoain	orisoaindar
Oronz	Orontze	oronztar
Oroz-Betelu	Oroz-Betelu	orozbeteluar
Oteiza	Oteitza	oteitzar

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
----------------------	--------------	--------------

Pamplona	Iruñea -a	iruindar = iruinxeme
Peralta	Azkoien	azkoiendar
Petilla de Aragón	Petilla	petillar
Piedramillera	Piedramillera = Miliarri*	pedramillera = miliarriar*
Pitillas	Pitillas	pitillastar
Puente la Reina	Gares	garestar
Pueyo	Puio	puioar
Ribaforada	Ribaforada = Erripazuloaga*	ribaforadar = erripazuloagar*
Romanzado	Urraul-Ekialdekoa	urrauldar
Roncal	Erronkari	erronkariar
Roncesvalles	Orreaga	orreagatar
Sada de Sangüesa	Zare	zarear
Saldias	Saldias	saldiastrar
Salinas de Oro	Jaitz	jaiztar
San Adrián	San Adrian	sanandriandar
Sangüesa	Zangoza	zangozar
San Martín de Unx	Donamartiri-Untz	donamartiriar
Sansol	Santzol	santzoldar
Santacara	Santakara	santakara

GAURKO IZEN
OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Santesteban	Doneztebe	doneztebar
Sarries	Sarze	sarztar
Sartaguda	Sartaguda	sartagudar
Sesma	Sesma	sesmar
Soriada	Suruslada	surusladar
Sumbilla	Sunbilla	sunbildar
Tafalla	Tafalla	tafallar
Tiebas-Muruarte de Reta	Tiebas-Muruarterderreta	tiebatar-muruarterretar
Tirapu	Tirapu	tirapuar
Torralba del Río	Torralba	torralbar
Torres del Río	Torres = Dorreaga*	torrestar = dorreagar*
Tudela	Tutera = Muskaria □	tutetar = muskariar □
Tulebras	Tulebras	tulebratar
Ucar	Ukar	ukartar
Ujué	Usua	usuar
Utzama	Utzama	ultzamar

GAURKO IZEN
OFIZIALA

EUSKAL IZENA

HERRITARRENA

Unciti
Unzue
Urdax

GAURKO IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Unciti	Untzitibar	untzitibartar
Unzue	Untzue	untzuetar
Urdax	Urdazubi	urdazubiar
Urdiain	Urdiain	urdiandar
Urraul Alto	Urraul-goikoa	urrauldar
Urraul Bajo	Urraul-behekoa	urrauldar
Urroz	(Lizoain-) Urrotz	urroztar
Urroz de Santesteban	(Malda-erreak-) Urrotz	urroztar
Urzainqui	Urzainki	urzainkiar
Uterga	Uterga	utergar
Uztarroz	Uztarroze	uztarroztar
Valcarlos	Luzaide	luzaidar
Valtierra	Balterra	baltarratar
Vera de Bidasoa	Bera	beratar
Viana	Biana	bianar
Vidángoz	Bidankoze	bidankoztar
Vidaurreta	Bidaurreta	bidaurretar

**GAURKO IZEN
OFIZIALA****EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Villafranca	Alesbes	alesbestar
Villamayor de Monjardin	Doneztebe-Deio	doneztebar
Villanueva	(Aezkoa-) Iriberrri	iribertar
Villatuerta	Bilatorta	bilatortar
Villava	Atarrabia = Billaba	atarrabiar = billabar
Yanci	Igantzi	igantziar

Yerri	Deierri	deierriar
Yesa	Esa	esar
Zabalza	Zabaltza	zabaltzar
Zubieta	Zubieta	zubietar
Zugarramurdi	Zugarramurdi	zugarramurdiar
Zúñiga	Eztuniga	eztunigar

NAFARROA BEHEREA

**GAURKO IZEN
OFIZIALA**
**Denominación
oficial actual**
**Dénomination
officielle actuelle**

EUSKAL IZENA
Nombre vasco
Nom basque

HERRITARRENA
Gentilicio
Gentilice

Ahaxe-Alciette-
Bascassan

Ahatsa-Altzieta-
Bazkazane

ahastar-artzieta-
bazkazandar

Aicirits

Aiziritze

aiziritzar

Aincille

Aintzila

aintzildar

Ainhice-Mongelos

Ainhize-Monjolose

ainhiztiar-monjolostar

Aldudes (Les)

Aldude

aldudar

Amendenix-Oneix

Amenduze-Unaso

amenduztar-unastar

Amorots-Succos

Amorotze-Zokotze

amoroztar-zokhoztar

Anhauz

Anhauze

anhauztar

Arancou

Erango

erangoar

Arberats-Sillegue

Arberatze-Zilhekoa

arberaztar-zilhekoar

Arbouet-Sussaute

Arboti-Zohota

arbotiar-zohotar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Arhansus	Arhantsusi	arhantsusar
Armendarits	Armendaritze	armendariztar
Arneguy	Arnegi	arnegitar
Arraute-Charritte	Arruta-Sarrikota-Amikuze	arrutar-sarrikotar
Ascarat	Azkarate	azkaratiar
Ayherre	Aiherra	aihertar
Banca	Banka	bankar
Beguios	Behauze	behauztar
Behasque-Lapiste	Behaskane-Laphizketa	behaskandar-laphizketar
Behorleguy	Behorlegi	behorlegitar
		
Bergouey-Viellenave	Burgue-Erreiti	burguetar-erreitiar
Beyrie-sur-Joyeuse	Mithiriña	mithiriñdar
Bidache	Bidaxune	bidaxundar
Bidarray	Bidarra	bidarraitar
Bunus	Bunuze	bunuztar
Bussunarits-Sarrasquette	Duzunaritze-Sarrasketa	duzunariztar-sarasketar
Bustince-Iriberry	Buztintze-Iriberry	buztintziar-iribertar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

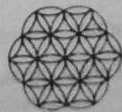
Came	Akamarre	akamartar
Camou-Mixe-Suhast	Gamue-Zohazti	gamuar-zohaztiar
Çaro	Zaro	zaroar
Esterençuby	Ezterenzubi	ezterenzubitar
Gabat	Gabadi	gabadiar
Gamarthe	Gamarte	gamartiar
Garris	Garruze	garruztar
Helette	Heleta	heletar
Hosta	Hoçta	hoztar
Ibarolle	Ibarla	ibarlar
Iholdy	Iholdi	iholdiar
Ilharre	Ilharre	ilhartar
Irissarry	Irisarri	irisartar

Irouléguy	Irulegi	irulegitar
Ispoure	Izpura	izpurar
Isturits	Isturitze	isturiztar
Jaxu	(Garazi-) Jatsu	jatsiar
Juxue	Jutsi	jutsiar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Labastide-Clairence	(Nafarroa beheara-) Bastida	bastidar
Labets-Biscay	Labetze-Bizkai	labetzar-bizkaitiar
Lacarre	Lakarra	lakartar
Lantabat	Landibarre	landibartar
Larceveau-Arros-Cibits	Larزابale-Arroze-Zibitze	larzabaldar-arroztar-zibiztar
Larribar-Sorhapuru	Larribarre-Sorhapürü	larribartar - sorhapürtar
Lasse	Lasa	lasar
Lecumberry	(Garazi-) Lekunberri	lekunbertar
Luxe-Sumberraute	Lukuze-Altzumarta	lukuztar-altzumartar
Masparraute	Martxuta	martxutar
Meharin	Mehaine	mehaindar
Mendive	Mendibe	mendibar
Oregue	Oragarre	oragartar
Orsanco	Ostankoa	ostankoar
Osses	Orzaize	orzaiztar
Ostabat-Asme	Izura-Azme	izuratar-azmetar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Pagolle	Phagola	phagolar
Saint-Esteben	Donostiri	donostiritar
Saint-Etienne-de-Baigorri	Baigorri	baigorriar
Saint-Jean-le Vieux	Donazaharre	donazahartar
Saint-Jean-Pied-de-Port	Donibane-Garazi	doniandar
Saint-Just-Ibarre	Donaixti-Ibarre	donaixtiar-ibartar
Saint-Martin D'Arberque	Donamartiri	donamartiritar
Saint-Martin D'Arrossa	Arrosa	arrosatar
Saint-Michel	Eihalarre	eihalarartar
Saint-Palais	Donapaleu	donapaleutar
Sames	Samatze	samatzar
Suhescun	Suhuskune	suhuskundar
Uhart-Cize	Uharte-Garazi	uhartiar
Uhart-Mixe	Uharte-hiri	uhartiar
Urepel	Urepele	urepeldar

ZYBEROIA

GAURKÓ IZEN OFIZIALA	EUSKAL IZENA	HERRITARRENA
Denominación oficial actual	Nombre vasco	Gentilicio
Dénomination officielle actuelle	Nom basque	Gentilice
Ainharp	Aiñharbe	aiñharbiar
Alçay-Alçabehty Sunharrette	Altzai-Altzabeheti- Zunharreta	altzaiar-altzabehetiar- zunharretar
Alos-Sibas-Abense	Aloze-Ziboze-Omize- gafia	aloztar-ziboztar- omiztar
Aroue-Ithorrots- Olhaiby	Arüe-Ithorrotze- Olhaibi	arüetar-ithorrotzar- olhaibitar
Arrast-Larrebieu	Ürrüxtoi-Larrabile	ürrüxtoitar-larrabiltar
Aussurucq	Altzürükü	altzürükütar
Barcus	Barkoxe	barkoxtar
Berrogain-Laruns	Berrogañe-Lahüntze	berrogaintar-lahüntzar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Charritte-de-Bas	Sarrikota-pia	sarrikotar
Chéraute	Sohüta	sohütar
Domezain-Berraute	Domintxine-Berrueta	domintxindar-berruetar
Espes-Undurein	Ezpeize-Ündüreife	ezpeiztar-ündüreintar
Esquiule	Eskiula	eskiulatar
Etcharry	(Zuberoa)-Etxarri	etxarriar
Etchebar	Etxebarre	etxebartar
Garindein	Garindañe	garindaintar
Gestas	Jetzaze	jeztaztar
Gotein-Libarrenx	Gotañe-Irabarne	gotaintar-irabarnetar

Haux	Hauze	hautzar
Hôpital-Saint-Blaise (L')	Ospitale-pia	ospitales
Idaux-Mendy	Idauze-Mendi	idauztar-mendiar
Lacarry-Arhan Charritte-de-Haut	Lakarri-Arhane- Sarrikota-gañia	lakartar-arhantar- sarrikotar
Laguinge-Restoue	Liginaga-Astue	lignagar-astuar
Larrau	Larrañe	larraintar
Lichans-Sunhar	Lexantzü-Zünharre	lexanztar-zünharrar

GAURKO IZEN OFIZIALA**EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Licq-Atherey	Ligi-Atherei	ligiar-atheiar
Lohitzun-Oyhercq	Lohitzüne-Oihergi	lohitzündar-oihergiar
Mauléon-Licharre	Maule-Lextarre	mauletar-lextarrestar
Menditte	Mendikota	mendikotar
Moncayolle-Larroy- Mendibieu	Mithikile-Larroi- Mendibile	mithikiltar-larroritar mendibiltar
Montory	Muntori = Berorize □	muntories = beroriz- tar □
Musculdy	Muskildi	muskildiar
Ordiarp	Urdiñarbe	urdiñarbetar
Ossas-Suhare	Ozaze-Zühara	ozaztar-züharatar
Osserain-Rivareyte	Ozeraiñe-Eribareita	ozeraintar-erribareitar
Roquiague	Arrokiaga	arrokiages
Sainte Engrace	Santa-Grazi	santagraztar
Sauguis-Saint-Etienne	Zalgize-Donztebe	zalgiztar-donztebear
Tardets-Sorholus	Atharratze-Sorholüze	atharraztar-sorholüztar
Trois-Villes	Iruri	iruritar
Viodos-Abense-de-Bas	Bildoze-Onizepia	bildoztar-oniztar
Camou-Cihigue	Gamere-Zihiga	gamerear-zihigar

LAPYRDi

GAURKO IZEN OFIZIALA Denominación oficial actual Dénomination officielle actuelle	EUSKAL IZENA Nombre vasco Nom basque	HERRITARRENA Gentilicio Gentilice
Ahetze	Ahetze	aheztar
Ainhoa	Ainhoa	ainhoar
Anglet	Angelu	angeluar
Arbonne	Arbona	arbonar
Arcangues	Arrangoitze	arrangoiztar
Ascain	Azkaine	azkaindar
Bardos	Bardoze	bardoztar
Bassussarry	Basusarri	basusartar
Bayonne	Baiona	baiones
Biarritz	Miarritze	miarritzar
Bidart	Bidarte	bidartar
Bíriatou	Biriatu	biriatar

**GAURKO IZEN
OFIZIALA****EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Bonloc	Lekuine	lekuindar
Boucau	Bokale	bokales
Brisous	Beskoitze	beskoiztar
Cambo-les-Bains	Kanbo	kanboar
Ciboure	Ziburu	ziburutar
Espelette	Ezpeleta	ezpeletar
Guéthary	(Lapurdi-) Getaria	getariar

Guiche	Gixune	gixundar
Halsou	Haltsu	haltsuiar
Hasparren	Hazparne	hazpandar
Hendaye	Hendaia	hendaia
Itxassou	Itsasu	itsasuiar
Jatxou	(Lapurdi-) Jatsu	jatsuiar
Lahonce	Lehuntze	lehunztar
Larressore	Larresoro	larresoroar
Louhossoa	Luhuso	luhusoar
Macaye	Makea	makear
Mendionde	Lekorne	lekondar

**GAURKO IZEN
OFIZIALA****EUSKAL IZENA****HERRITARRENA**

Mouguerre	Mugerre	mugertar
Saint-Jean-de-Luz	Donibane-Lohizune	donibandar
Saint-Pée-sur-Nivelle	Senpere	senpertar
Saint-Pierre-d'Irube	Hiriburu	hiriburutar
Sare	Sara	saratar
Souraïde	Zuraide	zuraidar
Urcuit	Urketa	urketar
Urrugne	Urruñia	urruñiar
Urt	Ahurtia	ahurtiar
Ustaritz	Uztaritze	uztariztar
Villefranque	Milafranga	milafrangar

BATZORDEAREN GIDA GISA

Aspaldidanik ikusi izan du Euskaltzaindiak herri eta herritarren izenak zeharo aztertzeke eta finkatzeko premia.

Zinez esan daiteke, batere gehiegikeriarik gabe, Euskaltzaindia haste-hastetik kezkatu zela egiteko honetaz. Horra hor, besteak beste, Orixek zenaren lanak *Euskera*-n bertan franko goiz (1) agertuak.

Azken berrogei urteotan premia larriagotzen ari zela, zerrenda batzu egin dira, Euskal Herri guztirako nahiz haren zati batetarako: Arabako herriei buruz dokumentazio aberats aberatsa, osoa eta erabatekoa eman digu Gerardo Lopez de Gereñuk: "Pueblos alaveses", *Boletín de la Institución Sancho el Sabio* aldizkarian, XIII (1969), 19. orr. eta abar: Mugaz-handiko herri eta herritarren izendegia egin zuen L. Dassance euskaltzain oraintsu zenduak: L. Dassance, *Herrien eta herritarren izenak eskuaraz, Editions Gure Herria*: Larresoro (2) eta Auñamendi (3)koen zerrendak ere aipatu beharrezkoak dira.

Euskaltzainburuak batzorde hau, izendegi honena alegia, sortzean, puntu honetaz esaten zuena aipatzea merezi duela uste dugu: "Gai

(1) Ikus *Euskera* XI, (1930) 62-71 orr. Orixek zenbait aldizkaritan ere idatzi zuen toki izenez. Ikus *Gernika* 24. alea (1953).

(2) Larresoro: *Euskara batua zertan den*, "V. Euskal Herriko leku izenak", 164 orr. Jakin. Arantzazu, 1974. 1964.ean "Euskal elkar-goak" berezirik argitaratu emana.

(3) *Geografía histórica de la Lengua Vasca*, I. "Índice alfabético de localidades de Euskalherri y sus referencias", Auñamendi, Donostia, 1960.

honetaz, hasteko, eginik diren lanen bibliografia bat osotu beharko du batzordeak. Izan ere ba dira lan batzu, gure sail honetarako laguntasun ederra eman diezaguketenak. K. Mitxelena, Aramaioko txostenean, berezi bi aipatzen ditu, hots: Raymond, *Dictionnaire topographique du département des Basses-Pyrénées*, eta, Corona Baratech, *Toponimia Navarra en la Edad Media*... Aingeru Iragarai eta Etxaide jaunek ere lana franko egina dute sail honetan. K. Mitxelena jaunak ere bildurik ditu euskal testu zaharretan ageri diren herri izen zaharrak. Gure idazkari ordeak, J.L. Lizundiak, alegia, berebiziko zale-tasuna eta gaitasuna agertu du euskal geografian eta Juan San Martin idazkari jaunak ere, berdin, onomastika eta historia izenak arakatzean. Eta ba dakit historia nahiz herri ikertze lanetan gailurdu diren gure elkargoako anaietatik dexente uzten ditudala aipatu gabe”.

A.L. Villasanteren txosten berean (4) agertzen diren beste pasarte batzu dakartzagu, irakurlearentzat sarrera eta argibide izan nahi duen hitzaurreerako baliozko direla uste baitugu: “Denek aho batez aitortzen dute zer nolako nahaspila den gure artean. Euskal aldizkariak eskuetan hartu besterik ez da hori ikusteko. Gure herrien izenak euskaraz nola diren askotan ez dakigu, zehatz behintzat. Batek esango dizu *Oñate*, besteak *Oñati*, besteak *Oiñati*. Batak *Bilbo*, besteak *Bilbao*. Batek *Galdakano*, besteak *Galdakao*, besteak *Galdako*, eta abar. Herritarren izenaz, (hots, gentilizioaz) berdin gertatzen zaigu. Nola esan behar da: *abadinarra* ala *abadinotarra*; *durangotarra* ala *durangarra*? Xehetasun hauek herrian bertan edo herri hartatik gertu xamar bizi direnek jakiten dituzte, baina urrutikoek ez. Nolanahi ere, “Nomenklator ofizial” baten beharrea gara, eta hori, inork egitekotan, Euskaltzaindiak behar du egin...”

BATZORDEAREN HISTORIAZ ZERBAIT

Batzordea toponimia nagusiaren saileko lanetik hasi zen, hain zuzen, herri, herrixka, edo garrantzi apur bat duten auzategiez, ofizialki “entitate” zutenez. Lan honen ondorio bezala ditugu entitateen bi zerrenda onartzea, hots, *Gorbeialdea*, *Durangaldea*, *Leintz*, *Sakana* eta *Erro-Aezkoa* lehena, eta *Aiara*, *Lea-Artibai*, *Debarroaren Behealdea*, *Larraun* eta beronen inguruko bost haran eta *Erronkari-Zaraitzu* bigarrena. Zerrenda hauk 1976.eko *Euskera* aldizkarian argitaratu ziren 287. orrialde eta hurrengoetan.

(4) Ikus *Euskera* XVII, (1972) 174. orr.

Beste haranetako kontsulta fitxak banatu ziren, beste egitamu bat ere gertatu zen, alegia, Euskal Herriko eskualde guztiak sartzen zirena, hots, Enkarteritik Erriberaraino eta Gaubeatik Zuberoaraino. Guztionen materiale zati bat Euskaltzaindian dago geroago jarraitzeko asmoz.

Baina batzordea laster ohartu zen egitamu honen gelditasunez, hau da, Euskal Herriko herri, herrixka eta auzategien zerrendaz; hau honela ikusirik, egitamua, oraingoz, aldatu eta egun ofizialak diren Udal izendegi bat burutzea erabaki zuen, eta baita herritarren izenak nola ziren ere.

Honela betetzen genuen hainbat eta hainbaten izen egarria, batez ere Euskal Herriko erakundeetan udalak duen garrantziak jabetuz. Kontsulta franko jaso dira erakunde ofizial, alderdi politiko, publizista, banku edo aurrezki kutxa edo partikularrengandik.

Beraz, izendegi hau euskal herrialde historikoetan egun diren udalena da. Behar bada aurrerago udalak banatzean edo berriak sortzean hurrengo argitalpenetan gehitu egin beharko da. Edo bildu egiten direla, adib. Nanclares de Oca eta Iruña (Langreiz eta Iruña) egin ziren bezala izendegi hau sortu bitartean. Zorionez, kasu honetan, batzordea kontsultatua izan zen eta ez zen gertatu Gipuzkoako herrien batekin gertatu zena. Pozgarria litzateke interesaturiko gorporezio eta Euskaltzaindiaren arteko harremanak izatea bai herri bat biltzean eta bai banatzean.

Honela, Arabako Ikastetxe Unibertsitarian, batzordeko lehendakari eta Gipuzkoako ordezkari den Koldo Mitxelena, Nafarroatik J.M. Sarrutegi jauna eta Arabatik E. Knörr eta Euskaltzaindiko idazkari ordeak, J.L. Lizundia bizkaitarra, guztiok hasi zituzten asteroko lan bilerak gai honi lotuz. Gasteiz izan da Euskaltzaindiko lan honen tokia. Bilerak, 1977-XII-2tik 1978-IX-28.arte.

Batzordeak, beste batzorde guztien antzera, pasatu zien bere aintzina Euskaltzainei eta baita eskatu laguntzaileei ere, honela hasera edo onartze orokorra jasorik, berauek eginiko oharra berriz estudiatzeko. Aipatzekoa da Euskaltzaindiko jaunena.

Beste alde batez nabarmenezkoa da Enkarterriko zenbait kasu zaillez A. Irigoyen jaunak eginiko lan zehatz eta sakona, bera pertsonalki Gasteizen izanik.

Euskaltzainditik kanpoko zenbaitek ere lagundu du. Lerro hauetan hainbatek agertu beharko lukete baina batez ere, biren aipamena

egingo dugu bereziki, lan zehatza eta balaunaldiz balaunaldi aintzina-ko Bizkaiko Uribe merindade Hego aldekoa, euskal irakasle trebe eta alfabetari Jon Ajuria eta Rikardo Zierbide, Nafar ikertzaile fina, Nafarroako historia eta linguistikako ezaguerak eskainiz Arabako Ikastetxe Unibertsitariko lan bileretara pertsonalki joanez.

METODOLOGIA ETA ADIBIDEAK

Nahasketak aldentzeko eta kontzeptu batzu argitzeko zenbait arau orokor eman ziren entitateen zerrenda egin baino lehen, berauk gero udaletako baligarri izan zitezkeenak. Jendeak bere ingurugunea ezagutzen du, baina ez Euskal Herri osoa. Honela Gizpuzkoar batek ba daki *Lazkano* edo *Zestonak* "n" galtzen dutela, baina ez daki berdin gertatzen dela *Galdakano* edo *Lemonizekin* Bizkaian; *Miñanok*, Araban; *Torranok*, Nafarroan. Berezikerietan eroriz *Idiazal* proposatuko litzateke *Idiazabalen* orde; baina honela beste berezikeria asko onartu behar-ko genituzke: *Zeani*, *Zeanuriren* orde; *Mostrun*, *Monasteriogurenen* orde. Euskaltzaindiko batzordeak une guztietan gertakizun orokorrak kontutan eduki zituen.

Berdin gertatzen da izen bat baino gehiagoko herriekin; bata gaur eguneko izena: Adib. *Bilerle*, *Plentzia*, *Plaentzia*, eta bestea, sortu zuen Jaun edo Erregek emana *fundapen gutunaren* bitartez. Gehiengoan *fundapen gutunean* egungo izena baino euskaldunago eta zaharragoa agertzen da. Gero Euskal Pizkundeak berragerrazi zituen eta herri mailan onartuak izan dira.

Kasu hauetan herri mailako izenaz batera loturikoa jarri dugu, baina ez anarkikoki, era bakar batez baizik: *Arrasateren* ondoan *Mondragoe* Erdi Arotik hona erabilia, eta ez *Mondrá*, *Mondrago*, *Mondragoi* nahiz eta era hauk ere erabili.

Herritarren izenetan kontutan eduki da tokiko erabilera eta tradizioa, zeren tokikoak ez direnek ez baituzte ongi bereizten bukaerako *-ar*, *-tar*, *-dar*. Baina nola joka, egun euskararik mintzatzen ez den tokiez?

Kasu hauetan analogi erizpidea jarraitu dugu, Araban, Mendebaleko eren arabera eta Ekialdekoak, Nafarroan. Era bikoitzak ere onartu dira inoiz eta bereziki Bizkaiko Arratia eta Uribe merindadeetakoak, bertakoak eta orokorrak. Tokiko erak hauk dira, Dimakoa, *dimoztarra*;

Lemoakoa, *lemoaztarra*; Leioakoa, *leioaztarra* eta Getxokoa, *getxoaztarra* eta abar; nahiz eta besteetakoek honela erabili: *dimarra*, *lemoarra*, *leioarra*, *getxotarra*.

Ortografia dela eta, uneoro jarraitu dira Euskaltzaindiaren arauak, honek ez du esan nahi batu behar direnik toponimia erak; *Etxebarri* -*Etxeberri* aldatuz edo bustiduragabetez bat aplikatuz historiaren aurka, hots, "Ñ" edo "LL": *Mañeru*, *Mañaria*, *Urruña*, *Sunbilla*, *Mallabia* edo etimologi arrazoiengandik "H" grafia sartu. Begien bistan da etimologiak ez duela zer ikusi haundirik ortografiarekin.

Izenak hautatzeko orduan aintzinako dokumentazioa erabili behar izan denean, oreka bat bilatu da, batez ere, euskara galdu den tokietako izenez, zaharkitu eta modernoan artean, askotan euskal eretatik zeharo aldentua. Arabako Udal izenen zerrenda zaharrena, 1025.koa, "Donemiliagako Erraja" delakoa izanik, berau izan da Arabako udaletarako balore estimagaitzekoa, nahiz eta erok, gaur egun, dauden daudenean ezin onartuak izan.

Gutxi gora behera, Nafarroa eta Arabako toki izen batzuri berrespen bat eman zaie, adibidez, *Urantzia*, *Azkoien*, *Biasteri*, eta abar, nahiz eta hauen jatorri dokumentatua aurkitzerik ez izan. Altadill eta beste batzuk hauei emandako hedaduratik hasi eta ondoren herri onartzea, ezohitu eran kirol izenetan eta bestetan erabiltzen da, bertokoek euskal egarri bat azaltzen dutenez.

Ohar berezi bat merezi du neologismo edo izen itzulpenak. Kultura guztiek toponimoak itzuli dituzte, batzutan biztanleen hizkuntzaren aldaketa edo konkistagatik. Balkan herrialdeek eredu franko ematen dituzte eta azken gudate ondoren polonizazio izugarria jasan dute geografikoki Oder-Neisse muga berritik Ekialderantz, hauetariko asko, lehenago germanizatuak izan ziren leinu germanikoen lurjabetze historikoaz batera.

Guk ere jasan izan ditugu inguruko erromantzeetara eginiko itzulpenak, adibidez: Enkarterrietan, Astur-leones konkistak egin zuen eraginpenagatik.

Sabino Aranak *Sukarrieta* neologismoa sortu zuen, honela Pedernales-Busturiko elizatea bertan udak igarotzen zituena, itzuliz. Inork ezindu ukatu neologismo honen arrakasta. Honela ba beste hainbat birreuskalduntze inizatibei ekinik eta toki partikularrei ordena bat eman nahirik zera egin du, jatorrizko euskal izena ez jakiteagatik zegoelako edo gaztelanizatze batengatik, batzordeak bide bat urratzea nahi izan baitu; honela, arazo honi irteera bat eskaini eta kultur nazionalaren baieztapen jokera bat finkatuz.

Bide honetatik jotzean, erromantze toponimoak ezagutu gabe edo arabeena, edo berauen aldakuntza ongi ezagutu gabe, gaztelaniarenak, ez ezik, baita Nafar-Errioxa, Aragoi edo astur-leonesak, desbideratze arrisku bat dago. Kategorikoki era bat finkatu gabe, bide apal bat erakutsiz neologismo edo itzulpen batzu argitaratu ditugu. Langintza orokor bat ez dugu egin, ez eta zehatzik ere egoera honetan daudenean. Hauetara mugatu gara, hots, Enkarterriko bi, Araba Hegoaldeko lau, Lizarra-herriko bost, eta Erriberako beste bostetara. Dena dela Mitxelenak hitzaurrean dionez, izartxo batez aipatzea komeni da eta erdibide bat jarraitu da, alegia, neologismoa bakar bakarrik argitaratu nahi zutenen eta, bestea, itzulpena inondik inora onartzen ez zutenen bitartekoa. Bi erak onartu dira eta gero interesatu beraik, edo erakunde aurkezlariak, eta berauek onartuko dute onartzekotan azken erabakia.

Koska bat da azken "a" itsatsia eta artikulua. Lehen kasuaren adibide bezala, besteen artean, *Donostia* "a" itsatsiduna.

Inondik inora ez da onartu era moderno laburtua eta tokiko den *Donosti* honetarako, R.M.ª Azkueren erabateko eritzia, literatur mailako eta herri kantategiko *Donostia* baizik. Honela ba, Euskal Herriko toki askotan eta Gipuzkoan bertan hainbat tokitan erabiltzen den era tradizionala onartu da, hots, *Donostia* era.

Bigarrenean *Iruñea* aurkitzen da, deklinabide ikuspegitik garrantzitsuena eta gaizkien erabilia. *Bizkaia* izen ezaguna, deklinabide mailan oso gaizki erabilia, behar beharrezkoa da edozein euskaldun ez analfabetok gai hau ongi bereiztea, alegia "a" itsatsia eta artikulua.

Izendegian artikulua denean "-a" darama hitzak irakurleak ikus dezan artikulua dela eta ez "a" itsatsia.

Hurrengo hau, alegia, K. Mitxelenaren ohar batzu, gida gisara agertzen ditugu.

Hiru lerrotan jartzen ditugu. Lehenean euskaraz "a" amaierazkorik ez dutenak; bigarrenean, deklinabide sailean beti "a" itsatsia dutenak eta, hirugarrenean, deklinabidezko kasu batzutan dutenak.

(Inoiz -a-rik ez dutenak)

Olazti
Olaztin
Olaztira
Olaztitik
Olaztiko

(Beti a gordetzen dutenak, artikulua ez delako, berezkoa du, erroaren zatia, ez eraskina a itsatsia)

Getaria (*Gipuzkoakoa eta Getarian Lapurdikoa*)
Getariara
Getariatik
Getariako

(Zenbait kasu jakinetan bakarrik, artikulua delako)

Iruñea
Iruñean
Iruñera
Iruñetik
Iruñeko

Bizkaia
Bizkaian
Bizkaira
Bizkaitik
Bizkaiko

Hauek bezala:

Hernani
Altsasu
Ziordi
Bakaiku
Otsagi
Urretxu

Hauek bezala:

Donostia
Gipuzkoa
Nafarroa
Zuberoa
Aezkoa
Erreterria

Hauek bezala:

Azkoitia
Azpeitia
Zigoitia
Basaburua
Ermua
Mallabia

Nahiz udal-izenak ez izan, beste zenbait izen:

Pausua
Pausuan
Pausutik
Pausuko
Pausura

Deustua
Deustuan
Deustutik
Deustuko
Deustura, e. a.

Euskal Herri osoan hainbat Euskaltzaindikok, hots, Xalbador Garmendia, J. Intxausti, P. Iraizoz, X. Kintana, F. Setien, Txillardegi, R. Urretarazu eta Zubikarai eta baita bestek eginiko lana dugu. Guzti honetaz azken oinarriko ondorio orokor eta partikularra atera ahal dugu eta, bestetik, euskaldun alorreko jendearen lekukotasuna jaso. Guztie gure esker ona.

IZENDEGI HONEN AZKEN XEDEA

Nahiz eta Izendegi hau Euskal Herri osora begira egina izan, edozein interesaturi azaldu nahi genioke puntu hau.

Egun dagoen legearen arauera, Udal bakoitzari dagokio izen aldatze espedientea. Ondorio hauetarako 22. artikuluari kasu egin behar dioqu, testu birmoldatuari, hots, "Ley de Régimen local" delako 34, 38 eta 40. artikuluei. Baita "Reglamento de Población y Demarcación Territorial de las Entidades Locales" delakoari lotuak. Azkenok Espainiako udalei dagozkielarik, Euskal Herriko erakundeek beren esku araudirik ez duten bitartean.

Araudia, nahiz eta astitsua izan, nahiko soil da eta katalan udalak baliatu izan dira izendegiaz, katalanizazio batetara iristeko.

Batzorde honek aipatu behar ditu bi euskal udal, dagoen Izendegiaz baliatu baitira beraien izenak legeza eta euskalduntzeko: *Urretxu* eta *Atxondo*. Biok Euskaltzaindiko diktapen teknikoak eskatu dute, eta honek berehala erantzuna eman. Asmo txalogarria benetan bi udal hauena: Urola Garaia eta Durangaldekoa. Imitagarria baita, zeren, era honetara euskal udalek euskal izen bakarra izango bailukete, euskal idazkeraz eta era berean, ofiziala. Beste edozein irteera, inizatiba bakarrekoa, merkatal publizitatekoa edo berezkoa, nahiz eta txalogarria izan, beti partzial edo baztertzekoa izango da.

Udalen lanari Diputazioek jarraitu behar diote eta Euskal Herriko beste autonomi erakundeek.

Txalogarria da Diputazio, Estatu Erakunde eta Autobide Enpresetan Eusko Kontseilu Nagusiko Garraio Kontseilaritzak egin duen gestioa, alegia, gure komunikabide seinalizapenetan euskal izenak ager deitezen eskatzea.

Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiko Diputazioak honetan lanean hasiak dira eta azken biok zera eskatu dute, Euskaltzaindiak informapen zehatz bat egin dezala haien seinalapen guztietarako. Beste udal batzuk, Eskoriatza, Markina-Xemein, Donostia, Eibar, Soraluze, Aramaio, Zaldibar eta abarrek egin duten antzera.

tzuk, Eskoriatza, Markina-Xemein, Donostia, Eibar, Soraluze, Aramaio, Zaldibar eta abarrek egin duten antzera.

Uste dugu gure lurraldea gurutzatzen duten autoestraten arduradunek eta beste erakunde publikoetakoek bide hau jarraitu beharko luketela. Sail honetan, bai *Renfe* eta bai *Ferve-k* eskatu dute Araba, Gipuzkoa, Nafarroa eta Bizkaiko geltoki eta geraleku guztien euskal izena.

Guretzat ez dute interes gutxiagorik sozial komunikabideek (*mass media*): prentsa, irrati eta telebistak, berauei baitagokie gure Udal Izendegien euskal izen arrunta eta zuzena ematea, zeren herri maila batez izen era aniztasunak desoientapen batetara baikaramatza.

Ikastolak, alfabetatze eta euskalduntze eskola guztiak eta orokorki irakaskuntza osoa kontutan eduki behar dugu; baita egile bakoitza edo argitaldarien kontraesanetan ikaslea ez dadin eror. Batzuk eta bestek har dezakete gure interes gabeko laguntza.

Aipatu ditugun jendearekiko Administral, komunikabide eta irakaskuntzatik at, merkatal entpres eta publizitatekoa gelditzen zaigu, askotan behar baitute herri entitateen izendegia, batez ere, euskarazko publizitatea nola doan aurrera jo eta ke ikusirik.

Aspaldidanik jotzen dute *Euskaltzaindira* aurrezki kutxa, banku eta publizitateko entepresek gure zerbitzuak eskatzera, bai honetan eta bai beste sail askotan ere.

Azkenez, *Euskaltzaindiak* eskertu nahi die Gasteiz, Iruñe, Donostia eta Bilboko Udal Aurrezki Kutxei, beraien diru laguntzaz izendegi hau argitaratzea posible egin baitute.

GUIA Y COROLARIO

Desde hace tiempo Euskaltzaidia, -Real Academia de la Lengua Vasca-, ha comprendido la urgencia de fijar tras un detenido estudio un nomenclátor de entidades de población y gentilicios.

Es conveniente aclarar que la Corporación académica desde su fundación estaba preocupada en cuanto a este tema. Citemos, por ejemplo, los trabajos de Orixe en la revista de la Academia en sus primeros números (1).

En los últimos años se han hecho algunas listas, ya sea para toda Euskal Herria, ya sea para parte de ella: por ejemplo Gerardo López de Guereñu ha proporcionado una documentación abundante y completa de las localidades referentes a Alava: Cf. "Pueblos Alaveses" en el *Boletín de la Institución Sancho el Sabio*, XIII, 1969, pp 19 y ss. De los pueblos allende el Bidasoa realizó un trabajo notable el fallecido académico de número L. Dassance: "Herrien eta herritarren izenak eskuaraz", edic. *Gure Herria*. Larresoro (2) y Auñamendi (3) también han realizado algunas listas.

(1) *Euskera* 1930 XI, pp 62-71. Orixe también escribió sobre lo mismo en otras revistas. Vide *Gernika*, 1953, nº 24.

(2) Larresoro, *Euskara batua zertan den*, V, "Euskal Herriko leku izenak", pág. 164. Jakin-Aránzazu 1974. "Euskal Elkargoa" lo publicó en 1964.

(3) *Geografía de la Lengua Vasca*, Índice alfabético de localidades de Euskalerrri y sus referencias. Auñamendi, San Sebastián, 1960.

El Presidente de *Euskaltzaindia* al nombrar la comisión para este estudio señaló: "la Comisión, primeramente, debe comenzar recopilando la bibliografía sobre este tema. Existen algunos trabajos dignos de mención que nos pueden proporcionar una gran ayuda para las formas antiguas de los nombres. Mitxelena (presidente de la comisión), en la ponencia de la sesión académica de Aramayona menciona especialmente dos: Raymond, *Dictionnaire topographique du département des Basses-Pyrénées*, y Corona Baratech, *Toponimia Navarra en la Edad Media*. Los Srs. A. Irigaray y J. Etxaide han trabajado mucho sobre este tema. Mitxelena ha recogido los nombres primitivos que aparecen en textos y documentos antiguos. El secretario de la Comisión, J.L. Lizundia ha demostrado gran atención y competencia en temas geográficos e históricos. Lo mismo el Sr. San Martín, al investigar la onomástica y los nombres históricos. Soy consciente de que dejo sin mencionar a bastantes compañeros de la Corporación que han trabajado sobre estos temas".

En la misma ponencia (4) del P. Luis Villasante entresacamos algunos pasajes que creemos de gran provecho para el lector a modo de introducción: "Todos unánimemente confiesan la confusión existente entre nosotros. Es suficiente hojear las revistas vascas. Frecuentemente no sabemos a ciencia cierta cómo son exactamente los nombres de los pueblos. Uno dirá *Oñate*, otro *Oñati* y el de más allá *Oiñati*. Uno *Bilbo*, otro *Bilbao*. Uno *Galdakano*, otro *Galdakao*, aquél *Galdako*, etc. Lo mismo sucede con los nombres de los gentilicios. ¿Cómo hay que decir: *abadinarra* o *abadinotarra*?, ¿*durangotarra*, *durangarra*?. De estas minuciosidades normalmente, se enteran los de la localidad, o los de las cercanías, pero no los de otras zonas. Sea como fuere, necesitamos un nomenclátor oficial y para ello, de ocuparse alguien de su realización, ¿quién sino la Academia?..."

PEQUEÑA HISTORIA DE LA COMISION

La Comisión empezó a trabajar en el campo de la toponimia mayor, concretamente, de los pueblos, concejos, o barrios de cierta importancia, los que oficialmente poseían categoría de "entidad de población". Fruto de esta tarea fue la aprobación de dos listas de entidades de población, que correspondían a las comarcas de *Estribaciones*

(4) Vide *Euskera*, XVII (1972), pág. 174.

del Gorbea, Duranguesado, Léniz, La Barranca y Erro-Aezcoa, la primera, y Ayala, Lea-Artibay, Bajo Deva, Larraun y sus cinco valles circundantes y Roncal-Salazar la segunda. Estas listas fueron publicadas en Euskera, XXI (1976), pág. 287 y ss.

Se distribuyeron fichas de consulta de otras zonas y se preparó asimismo un plan que iba a cubrir todas las comarcas del País, desde las Encartaciones hasta la Ribera y desde Valdegobía hasta la Basse-Soule. Parte del material se halla recogido en *Euskaltzaindia*, para seguir más adelante con el plan previsto.

Pero la Comisión se dió cuenta de que este proyecto adolecía de una lentitud que iba a retardar enormemente la publicación de todos los pueblos, aldeas y barrios del País, por lo que era preferible conceder prioridad a un nomenclátor que recogiese exclusivamente las denominaciones actualmente oficiales, su equivalencia euskérica y los gentilicios de los municipios del País Vasco. Con ello dábamos satisfacción a un amplio sector de interesados en la nomenclatura autóctona de algo tan importante en las instituciones públicas de nuestro Pueblo, como es el municipio. Numerosas han sido las consultas, desde organismos oficiales hasta partidos políticos, pasando por publicistas, entidades de banca y ahorro, o particulares en este sentido.

Este Nomenclátor es por lo tanto únicamente de los municipios de los herrialdes históricos vascos. Puede ser que si se produce una desanexión o creación haya que añadir nuevos nombres en futuras ediciones o llegue a darse una fusión o anexión, lo mismo que en el caso de Nancles de Oca e Iruña, (Langreiz e Iruña respectivamente), que se produjo en plena gestación de este Nomenclátor. Afortunadamente esta Comisión fue consultada por los organismos implicados en la tramitación y no sucedió lo propio en alguna fusión guipuzcoana. Sería deseable mantener una estrecha relación entre las Corporaciones interesadas y *Euskaltzaindia* en los expedientes de fusión o segregación que se produjeren.

Y así, aprovechando la oportunidad de la presencia en el Colegio Universitario de Alava del presidente de la comisión Koldo Mitxelena, su comité ejecutivo, formado por el citado académico de número y además en representación de Guipúzcoa; por los también académicos de número, José María Satrustegui, de Navarra y Endrike Knörr, de Alava y el Vicesecretario de la Corporación y secretario de la comisión, el vizcaíno José Luis Lizundia, comenzó a trabajar con jornadas de trabajo semanales, en esta tarea. Vitoria, la vieja Gasteiz, ha sido, por lo tanto, el centro de esta tarea académica concre-

ta, desde la primera reunión de 2 de diciembre de 1977 hasta la última de 28 de septiembre de 1978.

La comisión, como todas las de su Corporación, pasó en su día el borrador de sus trabajos a los académicos de número, así como a los correspondientes que expresamente lo solicitaron, para una vez obtenida la aprobación inicial o general, estudiar las enmiendas que de ellos recibieren.

Hay que destacar las aportaciones precisas y exhaustivas sobre varios casos difíciles de las Encartaciones del académico Alfonso Irigoyen, que acudió personalmente a Vitoria. Personas ajenas a la Academia, han ayudado a la Comisión en el trabajo de campo. Muchos debieran de aparecer en estas líneas, pero permítasenos mencionar siquiera a dos, que han hecho trabajo de campo exhaustivo y por generaciones en toda la zona meridional de la antigua merindad vizcaína de Uribe, el incansable irakasle de euskara y alfabetización Jon Ajuria y a Ricardo Zierbide, destacado investigador navarro, que prestó todo su conocimiento de la historia y de la lingüística navarra, acudiendo personalmente a varias reuniones de trabajo al Colegio Universitario de Alava.

METODOLOGIA Y EJEMPLOS

Para evitar confusiones y aclarar algunos conceptos se dictaron unas normas generales, ya en la etapa anterior de las listas de entidades de población, pero igualmente válidas para los municipios. Normalmente la gente conoce su entorno, pero no la totalidad de Euskal Herria. El guipuzcoano sabe que *Lazkano* o *Zestona*, pierden la *n*, pero suele ignorar que sucede lo mismo con *Galdakano* o *Lemoniz* en Vizcaya, con *Miñano*, en Alava o con *Torrano*, en Navarra. Pecando de particularismo se propondría *Idiazal*, en vez de *Idiazabal*, pero entonces tendríamos que admitir otras muchas contracciones locales: *Zeani*, en vez de *Zeanuri*, y *Mostrun*, en vez de *Monasterioguren*. Fenómenos generales que la Comisión académica tuvo en todo momento en cuenta.

Estudió también el caso de las localidades que tienen dos nombres,

uno, el actual de uso popular, v.g. *Bilerle*, *Plentzia*, *Plaentzia* y otro, el nombre de la aldea; en que se fundaba la villa: *Gaminiz*.

El Renacimiento vasco hizo reaparecer muchos de estos nombres y hoy día han vuelto a adquirir carta de naturaleza. En estos casos se ha seguido el criterio de aprobar junto al nombre recuperado el consagrado por el uso popular, pero éste no de forma anárquica sino escogiendo una forma única: *Mondragoe*, usado así desde la Edad Media, junto a *Arrasate* y no *Mondrá*, *Mondrago*, *Mondragoi*, aunque hoy se usen todas estas variantes.

En los nombres gentilicios se ha tenido en cuenta el uso y la tradición local, pues los que no son de la misma localidad generalmente no distinguen bien los sufijos *-ar*, *-tar*, *-dar*. ¿Pero qué procedimiento seguir en los pueblos donde actualmente se ha perdido el euskara? Pues bien, se ha adoptado el criterio análogo aplicando las formas occidentales en Alava y las orientales o navarras en la Navarra no euskaldun. Se ha respetado también la duplicidad de formas, en algún caso y concretamente la forma genuina local conservada en las merindades vizcaínas de Arratia y Uribe y la general. Las formas locales son *dimoztarra*, el natural de Dima, *leioaztarra*, el de Lemona; *leioaztarra*, el de Lejona y *getxoztarra*, el de Getxo, etc. aunque los de las zonas vecinas usen para ellos los de *dimarra*, *leioarra*, *leioarra*, *getxotarra*.

Respecto de la ortografía se ha seguido en todo momento la normativa académica, lo cual no quiere decir que haya que unificar las formas toponímicas locales, cambiando de *Etxebarri* a *Etxeberri*, ni despalatalizar nombres de municipios cuya grafía histórica haya sido con *n*, o *ll*, *Mañeru*, *Mañaria*, *Urruña*, *Sunbilla*, *Mallabia*, o introducir la grafía de la aspiración por razones etimológicas.

A la hora de elegir los nombres de las localidades donde ha habido que manejar documentación muy antigua se ha buscado un equilibrio, sobre todo en las zonas históricamente deseuskaldunizadas, entre las formas más arcaizantes y las modernas, alejadas muchas veces de las formas vascas actuales. La famosa *Reja de San Millán* fechada en 1025, ha sido de valor inestimable para municipios alaveses, aunque no pudieran ser tomadas hoy en su forma original.

Se les ha dado de alguna manera un refrendo a los nombres de algunas localidades navarras o alavesas, v.g. *Urantzia*, *Azkoien*, *Biasteri*, etc. cuyo origen documentado no se ha podido averiguar. Esto se ha hecho teniendo en cuenta la aceptación popular de estos nombres a partir de la Comisión que Altadill y otros dieron a los mismos.

Capítulo especial merecen los neologismos o nombres traducidos. Todas las culturas han traducido los topónimos, bien por cambio de lengua de sus habitantes, o por conquista. Los países balcánicos presentan abundantes muestras de ello y tras la última Guerra Mundial se ha producido una polonización radical de los términos geográficos de los territorios al Este de la nueva frontera del Oder-Neisse, muchos de los cuales habían sido germanizados anteriormente en el avance histórico de las tribus germánicas. También nosotros hemos sufrido esa traducción a los romances próximos, por ejemplo en las Encartaciones, donde la repoblación o "conquista" astur-leonesa supuso la sustitución de muchos nombres vascos.

Sabino de Arana creó el neologismo *Sukarrieta*, traduciendo así Pedernales, la anteiglesia de Busturia donde él pasaba los veranos. Nadie negará la aceptación que ha tenido dicho neologismo. De la misma manera y tratando de dar un poco de orden a muchas iniciativas particulares de reeuskaldunización de localidades, en las que por no conocerse la forma euskérica original o por haberse producido la castellanización en época históricamente anterior a la creación de la entidad de población en cuestión, esta Comisión ha procurado abrir un camino, mostrar una guía en este problemático proceso de afirmación cultural nacional. Lanzarse en este camino sin conocer suficientemente el origen del topónimo romance o incluso árabe, sin saber debidamente la evolución de esos mismos romances, no únicamente castellanos, sino también navarro-riojano-aragoneses o astur-leoneses, puede descarriar peligrosamente el camino a seguir. Sin ánimo de afirmar categóricamente una forma, para mostrar una vía modesta, se ha procedido a publicar algunos neologismos o traducciones. No se ha efectuado una tarea general y exhaustiva de todos los que están en esta situación, pues sólo alcanza a dos encartados, cuatro de la Alava meridional, cinco de la Tierra Estella y otros tantos de la Ribera. En todo caso, como dice el Sr. Mitxelena en el prólogo, siempre figuran convenientemente señalizados con un asterisco que indica su condición específica y se ha preferido prudentemente seguir el camino intermedio entre los que quisieran publicar únicamente el neologismo y los que rehusarían a alguna de las traducciones. Se han admitido ambas formas, y que luego en definitiva sean los propios interesados o sus instituciones representativas, quienes adopten la decisión última.

Un aspecto bastante importante es distinguir la *a* final orgánica del artículo. En el primer caso se encuentra entre otros *Donostia*, nombre

que en manera alguna se ha admitido en la forma contracta moderna y localista de *Donosti*, prefiriendo seguir la doctrina rotunda en este terreno de Resurrección Mª de Azkue, de la tradición literaria, del cancionero popular y de la conservación de la forma tradicional en amplias zonas del País y de la misma Guipúzcoa. En el segundo se encuentra *Iruñea*, como el más importante y desgraciadamente el más maltratado, desde el punto de vista de la declinación. Cuando hasta un nombre tan conocido y usado como *Bizkaia* se ha empezado a declinarlo incorrectamente, es oportuno que todo euskaldun no analfabeto distinga esta cuestión. La regla es la siguiente: si la palabra lleva *a* orgánica, conserva dicha "*a*" en todos los casos de la declinación. Si la "*a*" es artículo conserva la "*a*" en los casos nominativo, posesivo, dativo e inesivo, y la pierde en los demás. Las palabras que se hallan en esta situación figuran en el Nomenclátor con el signo "*a*".

Se presentan a continuación a título de guía, unas anotaciones del profesor Koldo Mitxelena. A tres columnas, para distinguir los nombres que carecen en euskara de *a* final, los que lo conservan en todo momento en la declinación y los que la conservan en ciertos casos de la declinación:

(Los que carecen de -a)

(Los que poseen a orgánica la conservan siempre)

(Los que conservan en algunos casos concretos por ser artículo)

Olazti
Olaztin
Olaztira
Olaztitik
Olaztiko

Getaria (*de Gipuzkoa y de Getarian Lapurdi*)
Getariara
Getariatik
Getariako

Iruñea
Iruñean
Iruñera
Iruñetik
Iruñeko

Bizkaia
Bizkaian
Bizkaira
Bizkaitik
Bizkaiko

Como los siguientes:

Hernani
Altsasu
Ziordi
Bakaiku
Otsagi
Urretxu

Como los siguientes:

Donostia
Gipuzkoa
Nafarroa
Zuberoa
Aezkoa
Errenteria

Como los siguientes:

Azkoitia
Azpeitia
Zigoitia
Basaburua
Ermua
Mallabia

Otros casos aunque no sean nombres de Municipios:

Pausua
Pausuan
Pausuko
Pausutik
Pausura

Deustua
Deustuan
Deustuko
Deustutik
Deustura, etc.

DESTINO FINAL DE ESTE NOMENCLATOR

Aunque evidentemente este Nomenclátor está dirigido a todo el País Vasco, a todo interesado en definitiva, conviene explicar más este punto.

Según la normativa vigente, corresponde a los Ayuntamientos respectivos iniciar el expediente de cambio de nombre. A estos efectos ha de hacerse referencia al artículo 22 del Texto Refundido de la *Ley de Régimen Local*, así como a los artículos 34, 38 y 40 del *Reglamento de Población y Demarcación Territorial de las Entidades Locales*, por lo que se refiere a los municipios vascos del Estado Español y en tanto los entes propios del País no tengan competencia y normativa propias.

Normativa, aunque lenta, bastante sencilla y de la que los municipios catalanes se han valido para una recatalanización de su nomenclatura. Esta Comisión ha de mencionar los dos casos de municipios vascos que se han valido de la normativa en vigor para normalizar y euskaldunizar sus nombres: Villarreal de Urrechua y Valle de Achondo, que pasarán a denominarse Urretxu y Atxondo, respectivamente. Ambos han solicitado el preceptivo dictamen técnico de la *Real Academia de la Lengua Vasca -Euskaltzaindia*, la cual gustosamente lo ha despachado en la brevedad posible. Plausible la idea de esos dos municipios del Alto Urola y del Duranguesado, de ser imitada, pues de esta manera los municipios vascos tendrían una sola denominación euskaldun, con la grafía académica vasca, y oficial al mismo tiempo. Cualquier otra solución de iniciativa privada, de publicidad comercial o espontánea, por elogiable que sea, siempre será parcial o marginal.

A la labor de los Ayuntamientos han de seguir, las de las Diputaciones y entes autonómicos del País. Es de destacar en este punto la gestión de la Consejería de Transportes del Consejo General del País Vasco, cerca de las Diputaciones, organismos estatales, concesionarias de autopistas, etc, para que figure la versión euskérica en las señalizaciones públicas de nuestras vías de comunicación. Las Diputaciones de Alava, Guipúzcoa y Vizcaya han empezado ya a trabajar en este sentido y han solicitado una información exhaustiva a Euskaltzaindia de todas las señales a su cargo, al igual que lo habían empezado a hacer varios Ayuntamientos como Eskoriatza, Markina-Xemein, Donostia, Eibar, Sorluze, Aramaio, Zaldibar, etc.

Concesionarias de autopistas que cruzan nuestro suelo, como otros organismos públicos podían seguir este camino. Precisamente en este campo, tanto RENFE como FEVE han solicitado la grafía euskérica.

rica de todas las estaciones y apeaderos de sus líneas ferroviarias en Alava, Guipúzcoa, Navarra y Vizcaya.

No menos interés tienen para nosotros los medios de comunicación social (*mass media*), prensa, radio y TV. A ellos también les corresponde dar una versión común y correcta de nuestra nomenclatura municipal, pues una multiplicidad de formas contribuye a una desorientación aún mayor del pueblo, a quien todos nos debemos.

Ikastolas, las clases de alfabetización y euskaldunización y toda la enseñanza en general son también un objetivo a tener en cuenta para que los libros de texto sobre todo no desorienten al escolar o estudiante con las contradicciones de cada autor o editor. Unos y otros pueden contar en todo momento con nuestra desinteresada colaboración.

Además de los sectores mencionados de la Administración Pública, de los medios de comunicación y de la enseñanza, queda el sector de las empresas comerciales y particularmente el de la publicidad, que a menudo necesitan del conocimiento de la nomenclatura de las entidades de población, sobre todo en la publicidad en euskara, que va en aumento. Precisamente de tiempo atrás se dirigen a *Euskaltzaindia* entidades de ahorro, banca y empresas de publicidad, solicitando nuestros servicios en éste y otros campos.

Finalmente, la *Real Academia de la Lengua Vasca - Euskaltzaindia*, agradece a las Cajas de Ahorros Municipales de Vitoria, Pamplona, San Sebastián y Bilbao, el patrocinio económico de esta publicación.

RAPPORT DE LA COMMISSION

L'Académie de la Langue Basque a senti depuis longtemps le besoin de procéder à une étude détaillée afin de fixer et d'établir une nomenclature des noms de lieu et des noms d'habitants.

A vrai dire -et il convient de le faire remarquer-, l'Académie, depuis sa création, s'est sentie concernée par ce sujet comme le prouvent les travaux d'Orixe parus dans les premiers numéros d' *Euskera*, revue de l'Académie (1)

Par ailleurs, ces dernières années, plusieurs listes ont aussi été établies soit pour toute l'Euskal-Herria, soit pour une partie du Pays; ainsi, nous devons à Gerardo López de Guereñu une documentation importante et abondante concernant les localités d'Alava et publiée dans "Pueblos Alaveses", in *Boletín de la Institución Sancho el Sabio*, XIII (1969), pp. 19 et sqs. Au-delà de la Bidassoa, on doit à l'Académicien L. Dassance *Herrien eta herritarren izenak eskuaraz*, ed. Gure Herria et il faut également signaler les listes de Larresoro (2) et d'Auñamendi (3).

(1) Cf. *Euskera*, 1930, XI, PP. 62-71. Orixe a également écrit sur ce sujet dans d'autres publications, cf. *Gernika*, 1953, n° 24.

(2) Larresoro *Euskara batua zertan den*, spéc. "Euskal Herriko leku izenak", p. 164 - Jakin Aránzazu, 1974 - "Euskal Elkargoa" le publica en 1964.

(3) *Geografía histórica de la Lengua Vasca*, I - "Índice alfabético de localidades de Euskalherri y sus referencias" Saint-Sébastien Auñamendi, 1960.

Au moment de désigner une commission pour réaliser cette étude, le Président de l'Académie de la Langue Basque a signalé: "La Commission s'occupera d'abord de recueillir les ouvrages déjà publiés sur le sujet qui nous occupe parmi lesquels certains pourront nous apporter une aide estimable. Pour ce qui est des formes anciennes des noms, K. Mitxelena (Président de la Commission) dans sa communication de la Session de l'Académie tenue à Aramayona a cité spécialement deux ouvrages: Raymond *Dictionnaire topographique du département des Basses-Pyrénées* et Corona Baratech *Toponimia Navarra en la Edad Media*. On doit également rappeler les importants travaux réalisés dans ce domaine par Monsieur A. Irigaray et par Monsieur J. Etxaide. Quant à K. Mitxelena, il a recueilli les noms primitifs apparaissant dans des textes et dans des documents anciens. Le Secrétaire de cette Commission, J.L. Lizundia, a fait preuve de souci et de compétence dans son traitement des noms géographiques et historiques et on peut en dire autant du Secrétaire de l'Académie, Monsieur San Martin qui a fait des recherches sur les noms de lieu et sur les noms propres. Et je me fais un devoir de signaler que d'autres membres de notre Corporation, qui n'ont pas été nommés, ont également travaillé à cette tâche".

Afin d'introduire le lecteur dans le problème et de lui fournir un fil conducteur, il nous semble intéressant de nous référer à d'autres passages de la même communication du Père L. Villasante (4): "La confusion qui existe entre nous est unanimement reconnue et il suffit pour s'en convaincre de se pencher sur les revues basques; nous ne savons plus quels sont exactement les noms de nos villages. Certains diront, par ex., *Oñate*, d'autres *Oñati* et certains autres *Oiñati*. Ou encore les variantes *Bilbo* et *Bilbao*, comme *Galdakano*, *Galdakao*, *Galdako*, etc. Et pour les noms des habitants, il nous arrive de même. Car, comment doit-on dire: *abadinarra* ou bien *abadinotarra?*, *durangotarra* ou bien *durangorra?* Beaucoup de ces variantes, d'ailleurs, ne sont connues que des gens de la localité ou de ceux qui y habitent près, étant souvent ignorées dans des zones plus lointaines. N'empêche que cet état de choses réclame une nomenclature officielle dont la réalisation doit être assumée, sans aucun doute, par l'Académie".

(4) Cf. *Euskera*, XVII (1972), p. 174.

BREVE HISTOIRE DE LA COMMISSION

Cette Commission avait d'abord commencé ses travaux sur la toponymie concernant les villages, les arrondissements ou les quartiers d'une certaine importance, soit ce qui est officiellement tenu pour "entité de population". Les recherches permirent d'établir deux listes de noms, toutes les deux approuvées; la première se référait à *Gorbeialdea* (derniers chaînons du Gorbea), *Durangaldea* (contrée de Durango), *Leintz* (connue comme Léniz en espagnol), *Sakana* (La Barranca, en esp.) et *Erro-Aezkoa*; la deuxième concernait *Aiara* (Ayala, en esp.) Lea-Artibai, *Debarroaren Behealdea* (Bajo Deva, en esp.), *Larraun* et les cinq vallées qui l'entourent, ainsi que *Erronkari-Zaraitzu* (Roncal-Salazar, en esp.). Ces deux listes ont été publiées dans *Euskera*, XX (1976), pp. 287 ss.

Par la suite, on a distribué des fiches pour mener l'enquête dans d'autres zones et on a préparé un plan de travail qui devait embrasser les diverses contrées du Pays, à partir des Enkarterri (Encartaciones, en esp.) jusqu'à l'Erribera (La Ribera, esp.) et de Baldegobia (Valdegobia, en esp.) jusqu'à la Zuberoa (Basse Soule). Une partie du matériel se trouve en dépôt entre les mains d'Euskaltzaindia et on a l'intention de poursuivre plus tard ce primitif projet.

Mais la Commission s'aperçut vite que son projet initial risquait de s'avérer trop lent et d'entraîner un énorme retard dans la publication des noms des villages, communes et quartiers du Pays. Il semblait donc préférable d'assumer en priorité la publication d'une nomenclature recueillant les désignations actuellement officielles, leur équivalence en basque, ainsi que les noms d'habitants du Pays, cette tactique nous permettant de satisfaire les désirs d'un ample secteur de la population intéressé par la connaissance des noms autochtones des Municipalités qui prennent une importance incontestable lorsqu'on s'occupe des Institutions Publiques du Pays. En effet, le secteur auquel nous nous référons, important et varié (Organismes Officiels, Partis Politiques, publicistes, Banques, Caisses d'Epargne et, naturellement, particuliers), s'était adressé plus d'une fois à Euskaltzaindia à ce sujet.

La nomenclature actuelle correspond exclusivement aux Municipalités del primitifs "herralde" basques. Si donc la dimension des Entités que nous avons prises pour base éprouvait des modifications, par suite d'annexions, fusions, nouvelles créations ou séparations, nous devrions également modifier les éditions postérieures de notre liste actuelle. C'est un changement de cette sorte qui a affecté, par ex., Nanclares de Oca et Iruña (Oka-) Langreiz et Iruña, alors

que notre travail était en voie d'élaboration. La Commission put cependant être consultée à temps par les Organismes chargés de mener à terme les dites modifications et on a pu éviter ce qui s'était produit en Guipuzcoa dans un autre cas de fusion. On souhaiterait, dans ce sens, des rapports étroits entre les différentes Corporations et *Euskaltzaindia* qui permettraient, les cas échéant, de traiter convenablement des changements comme ceux indiqués ci-dessus.

Pour atteindre le but signalé, se sont déroulées toutes les semaines des réunions de travail à l'intérieur du "Colegio Universitario de Alava", sous la présidence du Directeur de la Commission et représentant du Gipuzkoa, Koldo Mitxelena et de l'assistance de celui de la Navarre; Jose María Satrustegi, et de celui de l'Alava, Endrike Knörr ainsi que le secrétaire de la Commission et représentant de la Bizcaye, José Luis Lizundia. Vitoria (notre vieille Gasteiz) a donc été le centre de ce travail depuis la première des réunions, 2 Décembre 1977, jusqu'à la dernière tenue le 28 septembre 1978.

Comme le font toutes les autres Commissions, la nôtre remit aussi ses premiers résultats aux autres Académiciens ainsi qu'aux Académiciens correspondants qui le désiraient. On tenait compte ensuite de l'approbation générale ou individuelle de la part des membres participants ainsi que des observations qu'ils avaient formulées. Et on se doit de signaler les collaborations spéciales reçues des Académiciens. Monsieur Irigoyen -que se déplaça personnellement à Vitoria- a réalisé un travail profond sur des cas difficiles des Encartaciones.

Par ailleurs, des personnes non appartenant à l'Académie ont apporté leur aide à la Commission dans le travail de collecte de données. Nombreux sont ceux qui devraient être cités dans ce bref aperçu historique, mais qu'il nous soit permis au moins de rappeler les noms du professeur de basque chargé de l'alphabétisation, Jon Ajuria, qui nous a apporté une étude minutieuse et par générations concernant la zone sud d'une ancienne contrée de la Biscaye (Bizkaiko Hego Uribe), ainsi que celui de Ricardo Ciárvide, chercheur navarrais, qui a pris part à plusieurs des réunions du Colegio Universitario de Alava pour nous faire part de ses connaissances de l'histoire et de la langue de la Navarre.

METHODOLOGIE ET EXEMPLES

Afin d'éviter des confusions et de mettre au clair certains concepts, des normes générales avaient été établies lors de l'étape antérieure -élaboration des listes d'entités de population- mais valables également pour notre phase actuelle axée sur les municipalités. Comme nous l'avons indiqué ci-dessus, il est fréquent que les gens connaissent les noms des lieux proches mais qu'ils ignorent -pour ce qui est du nom en basque- des dénominations d'endroits plus éloignés dans le Pays. Ainsi un guipuzcoan connaît que des formes comme *Lazcano* ou *Zestona* n'ont pas de *n* en basque, mais il ignore si la même interprétation est applicable aux noms biscaiens *Galdakano*, *Lemoniz*, par ex. ou à *Miñano* d'Alava ou à *Torrano* en Navarre. En poussant loin les particularismes, on proposerait *Idiazal* pour *Idiazabal*, ce qui mènerait à admettre d'autres contractions locales comme *Zeani* au lieu de *Zeanuri* ou *Mostrun*, pour *Monasterioguren*. Des phénomènes de ce genre sont fréquents et la Commission de l'Académie en a tenu compte à tout moment.

De même, elle a retenu l'existence dans quelques cas de deux désignations: le nom employé dans l'usage populaire, par ex. *Bilerle*, *Plentzia*, *Plaentzia* et un autre nom correspondant à l'endroit ou l'on fondait la ville désignée dans la Charte au moyen d'un nom totalement ou partiellement roman. La Renaissance basque a fait réapparaître beaucoup de ces noms qui, de nos jours, ont repris tous leurs droits. Dans des cas pareils, notre critère a été d'accepter à côté du nom récupéré celui que l'usage populaire avait consacré; le choix de ce dernier, toutefois, ne s'est pas fait au hasard et on s'est donné comme norme de ne retenir qu'une seule des formes appartenant au fonds populaire. Par exemple, à côté d'*Arrasate*, on a retenu *Mondragoe*, attesté depuis le Moyen-Age, et non pas *Mondrá*, *Mondrago*, *Mondragoi*, bien que ces dernières formes soient également employées.

Pour ce qui est des noms d'habitants, on a tenu compte de l'usage local et de la tradition, puisque les personnes non originaires de la localité même ne différencient généralement pas très bien les terminaisons *-ar*, *-tar*, *-dar* qui caractérisent les noms d'habitants. Un problème se pose cependant: que faire dans les localités où le basque est actuellement perdu? Nous avons suivi le critère de l'analogie, en appliquant les formes occidentales pour l'Alava et les formes orientales ou navarraises pour la Navarre, dans les contrées non bascophones. On a également respecté les doublets, lorsque les noms d'habi-

tants présentaient une forme locale employée par les propres habitants et une forme générale (des exemples précis se rencontrent dans les contrées bizcaines d'Arratia et d'Uribe): alors que les formes locales sont *dimoztarra*, pour l'originaire de Dima, ou *Lemoaztarra*, pour l'originaire de Lema, ou bien *Leioaztarra* pour celui de Lejona, comme *Getxoztarra*, celui de Getxo, les gens des alentours les connaissent sous les noms de *dimarra*, *lemoarra*, *leioarra*, *getxotarra*.

En ce qui concerne l'orthographe, on a suivi les normes dictées par l'Académie, ce qui ne signifie pas que l'on doit unifier dans leur forme écrite des formes toponymiques locales et changer, par exemple, *Etxebarri* par *Etxeberry*; de même on conservera les graphèmes correspondant à des palatales dans les noms des Municipalités dont la graphie a montré au cours de l'histoire *ñ* ou *ll* comme *Mañeru*, *Mañaria*, *Urruña*, *Sunbilla*, *Mallabia*. On n'a pas introduit, par ailleurs, le graphème correspondant à l'aspiration que des critères étymologiques auraient pu justifier.

Liste des noms des populations d'Alava. La plus ancienne de ces listes est la fameuse document connu sous le nom de "Reja de San Millán" et daté de 1.025, etc.

Lorsqu'on a dû choisir parmi plusieurs formes attestées et anciennes, on a cherché un moyen terme, surtout dans les endroits où le basque ne se parle plus, ne retenant ni les plus anciennes ni les plus modernes, fort éloignées, souvent, des formes basques. Pour l'Alava, le document cité "Reja de S. Millán" a été d'une grande valeur, bien que tous les noms ne puissent être pris aujourd'hui sous leur forme originaire.

On a ratifié, en quelque sorte, des formes de certaines localités de l'Alava ou de la Navarre, comme par ex. *Urantzia*, *Azkoien*, *Bias-terri*, etc., formes dont l'authenticité n'a pu cependant être établie. A remarquer, sur ce point, qu'à partir de la diffusion qu'Altadill et d'autres ont donnée à ces noms-là et d'une acceptation populaire, ces désignations s'emploient dans le domaine du sport et d'autres, preuve de la volonté basquiste des voisins des dites localités.

On a dû s'occuper en particulier des néologismes et des noms traduits. Toutes les civilisations ont procédé à traduire des toponymes, soit parce qu'un changement de la langue des habitants l'a demandé, soit parce que cela a été fait lors d'une conquête. Les Pays Balkaniques en offrent de nombreux cas; mais après la dernière guerre mondiale, on a assisté à une nette polonisation des noms géographiques correspondant aux territoires situés à l'Est de la nouvelle fron-

tière Oder-Neisse; beaucoup des noms en question avaient été germanisés à des époques historiques antérieures, à mesure que les tribus germaniques avançaient.

En ce qui nous concerne, nous constatons aussi des traductions aux parlers romans voisins, comme en témoignent par ex. certains noms des "Encartaciones" provenant du repeuplement, dit aussi "conquista" soit conquête, des asturiens-léonais.

Pour ce qui est des néologismes, on peut citer le cas de *Sukarrieta* créé par Sabino de Arana en reformulant en basque *Pedernales*, localité proche de Busturia, où il passait ses étés. Nul ne nierait aujourd'hui que *Sukarrieta* a pris carte d'identité. Un des buts de notre Commission est justement de veiller à un ordre souhaitable, si jamais il y avait des tentatives de rebasquisation de la part des particuliers pour la désignation des localités dans lesquelles le nom basque primitif risque de ne pas être bien connu ou d'avoir été castillanisé à une époque antérieure à la création de l'Entité de population. Il s'agit, en effet, d'un problème délicat car il semble difficile de proposer une traduction correcte sans bien connaître l'origine du toponyme roman ou à la rigueur arabe, et sans maîtriser l'évolution des formes romanes et pas uniquement castillanes, puisque le chercheur doit encore tenir compte des variétés navarro-riojana-aragonaises ou bien des variétés astur-léonaises. Dans notre cas, nous avons préféré ne pas trancher définitivement en faveur d'une seule forme; choisissant une voie plus modeste, nous proposons, dans la publication, plusieurs formes parmi lesquelles des néologismes et des traductions. Par ailleurs notre travail n'a pu être exhaustif et n'inclut pas tous les noms qui se trouvent dans les conditions signalées; ainsi, nous nous sommes bornés à deux régions des "Encartaciones", quatre de l'Alava méridionale, cinq du pays d'Estella et cinq autres pour la Ribera. Comme le professeur Mitxelena l'indique dans l'Introduction, il nous a semblé préférable de toujours indiquer d'un astérisque la condition un peu particulière des noms qui ont été traduits. Ceci montre que notre décision, prudemment soupesée, nous a permis d'éviter les attitudes extrêmement opposées de ceux qui ne voulaient publier que la traduction et d'autres qui n'en voulaient pas du tout. En proposant les deux formes, ce seront les usagers mêmes ou leurs Institutions représentatives qui, dans la pratique langagière, auront le dernier mot à dire.

Nous avons accordé une attention spéciale à bien distinguer dans notre Nomenclature les noms ayant un -a final, eux-mêmes, de ceux où le -a est déterminant, ne faisant donc pas partie de la base, bien que pouvant apparaître lié avec celle-ci. Parmi les premiers,

se trouve, par ex., *Donostia* qui, pourtant, apparaît souvent sous la forme contractée et locale, *Donosti*. Sur ce point concret, nous avons tranché en faveur de la dite forme *Donostia*, appuyée par l'opinion de Resurrección Mª de Azkue, par la tradition populaire, comme par les chansons populaires et, par ailleurs, bien diffusés dans le Pays comme en Guipuzcoa. Pour ce qui est des noms appartenant au deuxième groupe (soit *-a*, déterminant), un exemple important et même général très mal traité est celui de *Iruñea*. De toutes façons, lorsqu'on aborde cette question, on s'aperçoit que même des noms très connus et répandus, comme c'est le cas de *Bizkaia*, risquent d'être incorrectement interprétés dans leur déclinaison. Il semble pourtant nécessaire que tout bascophone, non analphabète, soit à même de traiter avec correction un aspect aussi important. Dans notre Nomenclature nous avons nettement distingué les situations. Ci-dessous, un exemple de la division établie par le professeur L. Mitxelena. Comme on le voit, la première colonne groupe les noms qui n'ont par eux-mêmes de *-a* final; la deuxième, ceux où *-a* appartenant à la base se retrouve dans tout le paradigme de la déclinaison, et la troisième colonne montre les noms qui présentent dans quelques unes de leur formes liées (ou cas de la déclinaison) un *-a*.

Noms qui ne
présentent ja-
mais de *-a*

Olazti
Olaztin
Olaztira
Olaztitik
Olaztiko

Noms qui ont toujours *-a*,
parce que faisant partie de
la base

Getaria (*de Gipuzkoa et
Getarian de Lapurdi*)
Getariara
Getariatik
Getariako

Noms dans les-
quel *-a* appa-
raît dans quel-
quel cas

Iruñea
Iruñean
Iruñiera
Iruñetik
Iruñeko

Bizkaia
Bizkaian
Bizkaira
Bizkaitik
Bizkaiko

Comme ces:
Hernani
Altsasu
Ziordi
Bakaiku
Otsagi
Urretxu

Comme ces:
Donostia
Gipuzkoa
Nafarroa
Zuberoa
Aezkoa
Errenteria

Comme ces:
Azkoitia
Azpeitia
Zigoitia
Basaburua
Ermua
Mallabia

Malgré ne pas être noms des conseils, autres noms:

Pausua
Pausuan
Pausuko
Pausutik
Pausura

Deustua
Deustuan
Deustuko
Deustutik
Deustura, etcétera

Dans l'élaboration du travail qui nous occupe, un aspect qu'on ne saurait sous-estimer a été la récolte de données in situ, faite soit par des membres de cette Commission, soit par des personnes qui n'en faisaient pas partie. Outre nous procurer une documentation de valeur, cette procédure nous a permis de tirer des conclusions fondamentales, de type général ou de type particulier.

A QUI S'ADRESSE SPECIALEMENT NOTRE NOMENCLATURE

Bien que notre travail soit utile pour quiconque s'intéresse au problème dans le Pays, il nous faut signaler, toutefois, les Entités que nous avons envisagées spécialement en tant que destinataires directs. Ainsi:

- D'après les normes en vigueur, ce sont les Entités qui doivent entreprendre les démarches nécessaires en vue d'un changement de dénomination. Pour cela, on doit se référer à l'Article 22 du Texto Refundido de la *Ley de Régimen Local*, ainsi qu'aux Articles 34, 38 et 40 du *Reglamento de población y Demarcación Territorial de las Entidades Locales*, pour ce qui est des Entités basques comprises dans l'Etat espagnol, dans l'attente que les Entités particuliers dy pays soient munis de pouvoirs et puissent édicter d'autres normes.

Bien que demandant un certain temps, ces démarches sont relativement simples et c'est en suivant les normes citées que les Catalans ont procédé à une catalanisation des noms de leur Pays. On doit ici faire mention de deux Entités qui, par ce procédé, ont basqué leurs dénominations; en effet, Villarreal de Urretxua et Valle de Achondo sont maintenant désignées Urretxu et Atxondo. Ces deux Entités avaient auparavant demandé à *Euskaltzaindia* de les conseiller sur les aspects techniques. Nous tenons à féliciter ces deux Entités du Haut Urola et du Duranguesado de leur initiative et nous ne saurions qu'encourager d'autres Corporations à suivre leur exemple; ce n'est qu'ainsi que les Entités du Pays auraient une seule dénomination en basque conforme, dans sa transcription graphique, aux normes officielles de l'Académie. Il arrive, en effet, que certaines initiatives privées ou provenant de Firmes commer-

ciales de publicité, auxquelles nous ne saurions nier une excellente disposition, aboutissent tout simplement à des solutions partielles, partielles ou marginales.

- Notre Nomenclature s'adresse aussi aux Conseils Généraux (Provinces) ainsi qu'aux Organismes autonomiques du Pays. Il faut mentionner ici tout spécialement les démarches faites par la "Consejería de Transportes y Comunicaciones" du Pays Basque près des Diputaciones et des concessionnaires d'auto-roues pour qu'une version en basque figure dans les signalisations routières de nos voies de communication. Les Diputaciones d'Alava, de Guipuzcoa et de la Bizcaye se sont déjà mises au travail et ont sollicité d'*Euskaltzaindia* une information exhaustive concernant les signalisations routières qui sont sous leur responsabilité; une initiative comparable avait déjà été prise par plusieurs Mairies telles que Eskoriatza, Markina-Xemein, Donostia, Eibar, Soraluze, Aramaio, Zaldibar, etc...

Nous estimons que les concessionnaires des auto-roues traversant notre Pays devraient, comme l'ont fait les Organismes publics cités, suivre notre proposition. On doit rappeler ici, pour ce qui est des voies ferrées, que la RENFE (équivalent esp. de la S.N.C.F.), comme la FEVE (Compagnie privée) ont demandé les versions en basque des gares de différente importance qui se trouvent sur le parcours de leurs voies en Alava, en Guipuzcoa, en Biscaye et en Navarre.

Les moyens de communication sociale (*mass media*) ne sont pas pour nous moins importants. La presse, les différents postes émetteurs de radio, la télévision doivent avoir à leur disposition une version commune et correcte de notre nomenclature des Municipalités. Inutile de remarquer que l'emploi de plus d'une forme pour une seule désignation contribue à déconcerter les destinataires.

- Se trouvent encore parmi nos destinataires les ikastolas, les entités travaillant dans l'alphabétisation en basque ou dans les cours d'enseignement de la langue et, en général, les Centres d'Enseignement, dans la mesure où ils peuvent choisir les textes que les étudiants devront utiliser. Il arrive, en effet, que les noms de lieu ou d'habitants présentent des formes différentes quand on confronte différents manuels. Cette situation -qui déroute l'étudiant- exige toute notre attention pour éviter que les contradictions entre auteurs et/ou Maisons d'Editions ne répercutent sur l'apprentissage. Voilà pourquoi nous offrons notre collaboration à tous ceux qui, en le rendant possible ou en y travaillant directement, contribuent à l'enseignement-apprentissage de notre culture et notre langue.

Enfin, outre l'Administration, les moyens de communication, l'enseignement, nous devons nous adresser aux Firmes commerciales et plus particulièrement à celles qui se chargent de publicité, pour lesquelles la connaissance d'une nomenclature correcte s'avère non seulement efficace mais encore indispensable, au moment où la publicité en basque est en train de s'accroître.

Ce n'est pas par hasard si ce sont précisément des Caisses d'Épargne, des Banques et des Entreprises de Publicité les Entités qui ont demandé depuis longtemps à Euskaltzaindia des services dans ce domaine ou dans d'autres semblables.

Pour finir, l'Académie de la Langue Basque - Euskaltzaindia, est heureuse d'exprimer toute sa gratitude aux Caisses d'Épargne Municipales de Vitoria, de Pampelune, de Saint-Sébastien et de Bilbao qui ont bien voulu couvrir les frais de la présente publication.

BIBLIOGRAFIA

- AMADOR CARRANDI, F.: *Archivo de la tenencia de corregimiento de la merindad de Durango. Catálogo de los manuscritos.*
Junta de Cultura Vasca. Bilbao 1922.
- APAT-ECHEBARNE: *Una geografía diacrónica del euskara en Navarra.*
Colección Diario de Navarra. Pamplona, 1974.
- BALPARDA, Gregorio: *Historia crítica de Vizcaya y de sus Fueros.*
Caja de Ahorros Municipal de Bilbao. 1974.
- CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE SAN SEBASTIAN:
Colección de Monografías de Pueblos de Guipúzcoa 1969-1976.
- CANTERA BURGOS, Francisco: *El Fuero de Miranda. Edición crítica, versión y estudio.*
Sucesor de Rivadeneyra.
Madrid, 1945.
- CARRASCO PEREZ, Juan: *La población de Navarra en el siglo XIV*
Universidad de Navarra
Pamplona, 1973.
- CORONA BARATECH, Carlos E.: *Toponimia Navarra de la edad media.* C.S. de Investigaciones Científicas. Estudios Pirinéicos.
Huesca, 1947.

- DASSANCE, L.: *Herrien eta herritarren izenak eskuaraz*. Separata Editions "Gure Herria". Baiona.
- ESCARZAGA, Eduardo: *Avellaneda y la Junta General de las Encartaciones*. E. Verdes. Bilbao, 1927.
- ETXAITAR: "Uri eta toki-izen batzuen euskal-izendegia, orain arte bildutakoen osagarri". In: *Egan*, (1961) 4-6, 217-229, or.
- GARCIA LARRAGUETA, Santos A.: *El gran priorato de Navarra de la Orden de San Juan de Jerusalén. Siglos XII-XIII*. 1. Estudio Preliminar. 2. Colección Diplomática. Pamplona, 1957.
- GARCIA DE SALAZAR, Lope: *Las Bienandanzas e Fortunas*. Publicaciones de la Excm. Diputación de Vizcaya. Bilbao, 1967 (4 tomos).
- GOROSABEL, Pablo: *Diccionario histórico-geográfico-descriptivo de los pueblos, valles, partidos, alcaldías y uniones de Guipúzcoa. Con un apéndice de las cartas pueblas y otros documentos importantes*. La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbao, 1971.
- INMACULADA, Eleuterio de la C.P.: *Historia del Santuario de Nuestra Señora de Angosto y del Valle de Gorbea de la M.N. y M.L. Provincia de Alava*. San Sebastián, 1943.
- INSAUSTI, Sebastián de: "División de Guipúzcoa en valles". *Boletín de Estudios Históricos sobre San Sebastián*. (1974), pp. 219-229.
- IRIGOYEN, Alfonso: "Formas de nombres de localidades vizcainas". In: *Fontes Linguae Vasconum*, n° 11, (1972), pp. 207-218.
- LABAYRU y GÓICOECHEA, Estanislao J. de: *Historia general del señorío de Bizcaya*. 2ª edición. La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbao, 1967-1970 (7 tomos).
- LACARRA, José María: *Colección Diplomática de Irache*. C.S.I.C. Instituto de Estudios Pirenaicos, Universidad de Navarra, Zaragoza, 1965.
- LACARRA, José María: *Vasconia medieval*. Historia y Filología, Seminario Julio Urquijo. San Sebastián, 1957.
- LACARRA, José María: *Fuero de Navarra. Fueros derivados de Jaca Estella - San Sebastián*. Diputación Foral de Navarra. Institución Príncipe de Viana. Pamplona, 1969.
- LANDAZURI, José Joaquín de: *Historia General de Alava*. La Gran Enciclopedia Vasca, Bilbao, 1973. (6 volúmenes).
- LANDAZURI y ROMARATE, Joaquín José de: *Treviño ilustrado*. Eusko-Ikaskuntza. Madrid, 1921.
- LARRESORO: *Euskara batua zertan den*. Jakin Sorta, n° 8 - Arantzazu-Oñati, 1974.
- LEMOINE, Jacques: *Toponymie du Pays Basque Français et des Pays de l'Adour*. Editions A. et J. Picard - Paris, 1977.
- LIZUNDIA, José Luis: "Euskal Lurra". In: *Lur eta Gizon, Euskal Herria*. Jakin Sorta, n° 9 - Arantzazu-Oñati, 1974, pp. 11-63.
- LOPEZ DE GEREÑU, Gerardo: "Mortuorios o Despoblados". *Bol. de la R.S.B.A.P.*, San Sebastián, XIV, (1958), 135-226.
- LOPEZ DE GEREÑU, Gerardo: "Pueblos Alaveses". *Boletín de la Institución "Sancho el Sabio"*. XIII, (1969), pp. 17-79.
- LUENGAS OTAOLA, Vicente Fco.: *Introducción a la Historia de la*

M.N. y M.L. tierra de Ayala.
Editorial Vizcaina. Bilbao, 1974.

- MICHELENA, Luis: "Notas lingüísticas a Colección diplomática de Irache".
In: *Fontes Linguae Vasconum*, año I, núm. 1. (1969), pp. 1-32.
- MICHELENA, Luis: *Textos arcaicos vascos*.
Ediciones Minotauro, Madrid, 1964.
- MUGICA, Serapio: "Notas etimológicas a los nombres de los pueblos guipuzcoanos".
Euskal Erriaren Alde. (1919), pp. 4-107.
- PLAZA Y SALAZAR, Carlos: *Territorios sometidos al fuero de Vizcaya. Tomo II Documentos*.
Biblioteca Bascongada de Fermin Herrán, Bilbao, 1899.
- RAYMOND, P.: *Dictionnaire Topographique du Département des Basses-Pyrénées*. Paris, 1863.
- SASIA, Jesús María de: *Toponimia Euskérica en las Encartaciones de Vizcaya*.
Bilbao, 1966.
- SOLLUBE, I. de: *Geografía del País Vasco*, Tomo III.
Col. Auñamendi, n° 97. San Sebastián, 1968.
- UBIETO ARTETA, Antonio: *Cartulario de San Juan de la Peña*.
Valencia, 1962.
- UBIETO ARTETA, Antonio: *Cartulario de San Millán de la Cogolla*.
Valencia, 1976.
- VARIOS: *Geografía general del País Vasco-Navarro*.
Dirigida por Carreras y Candi. Barcelona, 1921.
- VARIOS: *Geografía Histórica de la Lengua Vasca*.
Tomo I: Siglos XVI al XIX.
Col. Auñamendi, n° 13 - Zarauz, 1960.
Tomo II: Siglos 1 al XVI.
Col Auñamendi, n° 14 - Zarauz, 1960.

- VARIOS: *Diccionario geográfico histórico de España sección 1. Comprende el Reino de Navarra, Señorío de Vizcaya y provincias de Alava y Guipúzcoa*.
Real Academia de la Historia. Madrid, 1802.

AURKIBIDEA

K. Mitxelena, HITZAURREA	5
ARGIBIDE OHARRAK	9
EUSKAL HERRIKO UDALEN IZENDEGIA	13
BARRENDEGIAK - ENCLAVES	53
ARABA	57
BIZKAIA	63
GIPUZKOA	71
NAFARROA	79
NAFARROA BEHEREA	97
ZUBEROA	105
LAPURDI	111
BATZORDEAREN GIDA GISA	117
GUIA Y COROLARIO	127
RAPPORT DE LA COMMISSION	137
BIBLIOGRAFIA	149

Edición patrocinada por las Cajas:

Caja de Ahorros Municipal de la Ciudad de Vitoria
Gasteizko Udal Aurrezki kutxa

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián
Donostia Aurrezki-Kutxa

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA
IRUÑEKO UDAL AURREZKI KUTXA

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

Kutxa hauek babesturiko
argitalpena

Caja de Ahorros Municipal de la Ciudad de Vitoria
Gasteizko Udal Aurrezki kutxa

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián
Donostia Aurrezki-Kutxa

CAJÁ DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA
IRUÑEKO UDAL AURREZKI KUTXA

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA